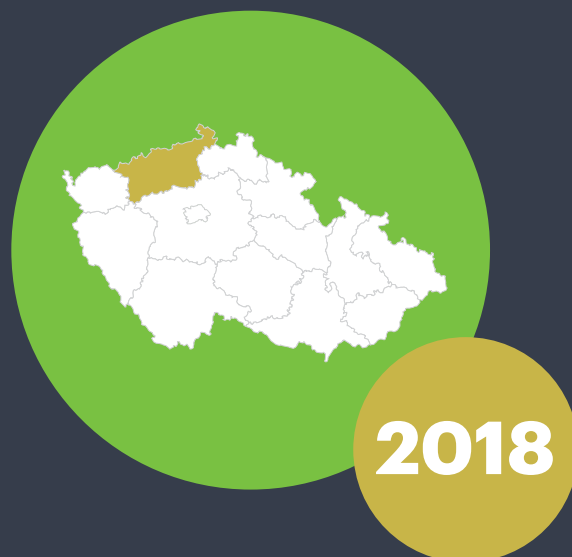

Zpráva o životním prostředí v Ústeckém kraji

Zpracovala

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Celková redakce

T. Kochová a L. Hejná

Autoři

V. Céza, E. Čermáková, E. Koblížková, T. Kochová, J. Mertl, J. Pokorný, J. Přech, M. Rollerová, V. Vlčková

Mapové výstupy

Mapový podklad vytvořen na základě dat ArcČR 500 v. 3.0. Tematický obsah vytvořen z dat poskytnutých institucemi uvedenými jako zdroj u jednotlivých map.

Autoři: K. Horáková, Z. Stein, M. Šlégr

Autorizovaná verze

© Ministerstvo životního prostředí, Praha

ISBN 978-80-87770-94-8

Kontakt

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

tel.: +420 267 125 340

info@cenia.cz, <http://www.cenia.cz>

Sazba a úprava

Jakub Smolka

Obsah

Data a jejich dostupnost	4
Hodnocení životního prostředí dle tematických celků	5
1 Charakteristika kraje	6
2 Ovzduší	10
2.1 Emisní situace	11
2.2 Kvalita ovzduší	12
3 Voda	14
3.1 Jakost vody	15
3.2 Vodní hospodářství	17
4 Příroda a krajina	19
4.1 Využití území	20
4.2 Ochrana území a krajiny	22
4.3 Natura 2000	23
5 Lesy	24
5.1 Druhová a věková skladba lesů	25
5.2 Těžba dřeva	27
6 Půda a zemědělství	29
6.1 Ekologické zemědělství	30
7 Průmysl a energetika	31
7.1 Těžba nerostných surovin	32
7.2 Průmysl	34
7.3 Spotřeba elektrické energie	36
7.4 Vytápění domácností	37
8 Doprava	39
8.1 Emise z dopravy	40
8.2 Hluková zátěž obyvatelstva	42
9 Odpady	44
9.1 Produkce odpadů	45
Další informace k aktivitám a problémům řešeným v rámci kraje v oblasti životního prostředí	47
Seznam zkratk	50

Zprávy o životním prostředí v krajích ČR jsou počínaje rokem 2015 (tedy počínaje zprávami o životním prostředí v krajích ČR za rok 2014) každoročně zpracovávány na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Zprávy o životním prostředí v krajích ČR se zabývají charakteristikou stavu a vývoje životního prostředí v jednotlivých krajích ČR, jejich aktuálními problémy a aktivitami. Představují významný podklad informací pro politické činitele, odborné pracovníky státní a veřejné správy, i pro širokou veřejnost na národní a regionální úrovni.

Zpracováním těchto zpráv je pověřena CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Zprávy jsou zveřejněny v elektronické podobě (<http://www.cenia.cz>, <http://www.mzp.cz>) a jsou distribuovány spolu se Zprávou o životním prostředí ČR 2018 a Statistickou ročenkou životního prostředí ČR 2018.

Data a jejich dostupnost

Zprávy o životním prostředí v krajích ČR jsou zpracovány na základě rezortních a mimorezortních dat dostupných pro daný rok hodnocení.

Vzhledem k systému získávání a zpracování dat nejsou některá data pro indikátory dostupná v době uzávěrky těchto zpráv.

Využití území bylo vyhodnoceno dle souhrnných dat katastru nemovitostí, veřejného registru půdy LPIS a databáze CORINE Land Cover vytvořené pomocí metod dálkového průzkumu Země. Metodika pořizování dat z těchto tří zdrojů se liší, a proto výsledky nejsou zcela srovnatelné, dohromady ovšem poskytují komplexní a navzájem se doplňující informaci. Katastr nemovitostí představuje evidenční stav parcel, veřejný registr půdy LPIS stav zemědělské půdy, na kterou jsou žádány dotace, a databáze CORINE Land Cover představuje krajinný pokryv, avšak s tím omezením, že minimální velikost mapovací jednotky 25 ha může v důsledku generalizace poněkud zkreslit podíly jednotlivých kategorií.

Průmysl – IPPC – Zařízení, která spadají do režimu IPPC (integrovaná prevence a omezování znečištění, z angl. Integrated Pollution Prevention and Control), jsou velké průmyslové a zemědělské podniky, výrobci potravin a krmiv, provozovatelé skládek, spaloven atd., které jsou definovány v příloze č. 1 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci. Pro provoz těchto zařízení je nutné integrované povolení. Integrované povolení je rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení. Vydává se namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí a ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují. Integrovaná povolení reagují na aktuální situaci v zařízeních, proto při změně technologie či právních předpisů dochází k přezkoumání a případné změně integrovaného povolení. U jiných zařízení se vydávají nová povolení, či naopak povolení zanikají. Data týkající se IPPC v těchto zprávách jsou aktuální k 31. 12. 2018.

Emise z dopravy – Data celkových emisí z dopravy, ze kterých je stanoven podíl dopravy na emisní bilanci, nezahrnují emise z nedopravních mobilních zařízení, která jsou však součástí kategorie zdrojů REZZO 4 sledované v rámci celkové emisní bilance zveřejňované ČHMÚ.

Hluková zátěž obyvatelstva – Data k hlukové zátěži byla pořízena v rámci 3. kola strategického hlukového mapování, které se provádí dle požadavků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí, kdy je ČR jako členský stát EU povinna pořizovat strategické hlukové mapy a navazující akční plány. Strategické hlukové mapy se pořizují v pravidelných pětiletých cyklech nebo i dříve, dojde-li k podstatnému vývoji hlukové situace v posuzovaném území, data 3. kola strategického hlukového mapování odpovídají hlukové situaci v roce 2017. Strategické hlukové mapy se pořizují pro hluk v okolí stanovených hlavních silničních komunikací, hlavních železničních tratí, hlavních letišť a v aglomeracích s počtem obyvatel nad 100 tisíc. Podrobné výsledky 3. kola strategického hlukového mapování jsou dostupné v interaktivní mapové aplikaci na stránkách <https://geoportal.mzcr.cz/SHM2017/>.

Odpady – Zdrojem dat je Informační systém odpadového hospodářství MŽP (ISOH). Zpracovatelem dat je CENIA. Pro výpočet indikátorů na obyvatele byl použit střední stav obyvatelstva ČR dle ČSÚ.

Hodnocení životního prostředí dle tematických celků

Tematický celek / Indikátor	Změna od 2000	Změna od 2010	Poslední meziroční změna
Ovzduší			
Emisní situace			
Kvalita ovzduší			
Voda			
Jakost vody			
Vodní hospodářství			
Příroda a krajina			
Využití území			
Ochrana území a krajiny			
Natura 2000			
Lesy			
Druhová a věková skladba lesů			
Těžba dřeva			
Půda a zemědělství			
Ekologické zemědělství			
Průmysl a energetika			
Těžba nerostných surovin			
Průmysl			
Spotřeba elektrické energie			
Vytápění domácností			
Doprava			
Emise z dopravy			
Hluková zátěž obyvatelstva			
Odpady			
Produkce odpadů			

* Změna od roku 2008.

** Změna od roku 2009.

1

Charakteristika kraje

1 | Charakteristika kraje

Západ Ústeckého kraje tvoří Krušné hory, severovýchod kraje Děčínská vrchovina (oblast Krušnohorská hornatina), směrem do vnitrozemí navazují Doupovské hory, Mostecká pánev a České středohoří (Podkrušnohorská oblast). Nejjižnější partie kraje vyplňuje Rakovnická pahorkatina (oblast Plzeňská pahorkatina), na kterou směrem k východu navazuje Džbán (Brdská oblast), Dolnooharská tabule (oblast Středočeská tabule) a Ralská pahorkatina (oblast Severočeská tabule). V severní části kraje se nachází Šluknovská pahorkatina a Lužické hory (Krkonošská oblast), Obr. 1.2. Nejvyšším vrcholem ležícím na území Ústeckého kraje je vrchol Macecha (1 113 m n. m.) v Krušných horách, nejvyšší bod kraje se však nachází na úbočí Klínovce ve výšce 1 225 m n. m. Nejnižším bodem kraje je hladina Labe u Hřenska (115 m n. m.). Většina území je odvodňována do Severního moře řekou Labe a jejími přítoky.

Nejvyšší partie kraje (Krušné hory) náleží do velmi chladné a chladné oblasti, zbývající část území do mírně teplé a teplé klimatické oblasti. Nejnižší partie kraje patří do velmi teplé klimatické oblasti (Obr. 1.3).

Příhraniční poloha kraje poskytuje možnost vzájemné spolupráce jak v oblasti environmentální, tak hospodářské v rámci euroregionů Krušnohoří, Labe a Nisa.

Tabulka 1.1

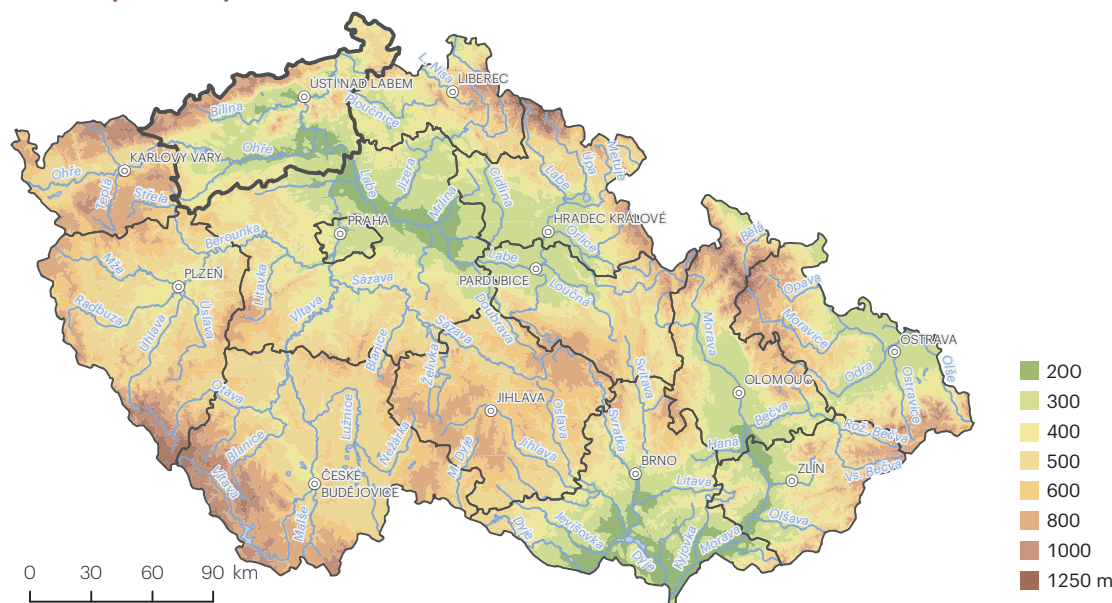
Ústecký kraj v číslech, 2018

Krajské město	Ústí nad Labem
Rozloha [km ²]	5 335
Počet obyvatel	820 789
Hustota zalidnění [obyv.km ⁻²]	154
Počet obcí	354
Z toho se statutem města	59
Největší obec	Ústí nad Labem (92 952 obyv.)
Nejmenší obec	Staňkovice (38 obyv.)

Zdroj: ČSÚ

Obr. 1.1

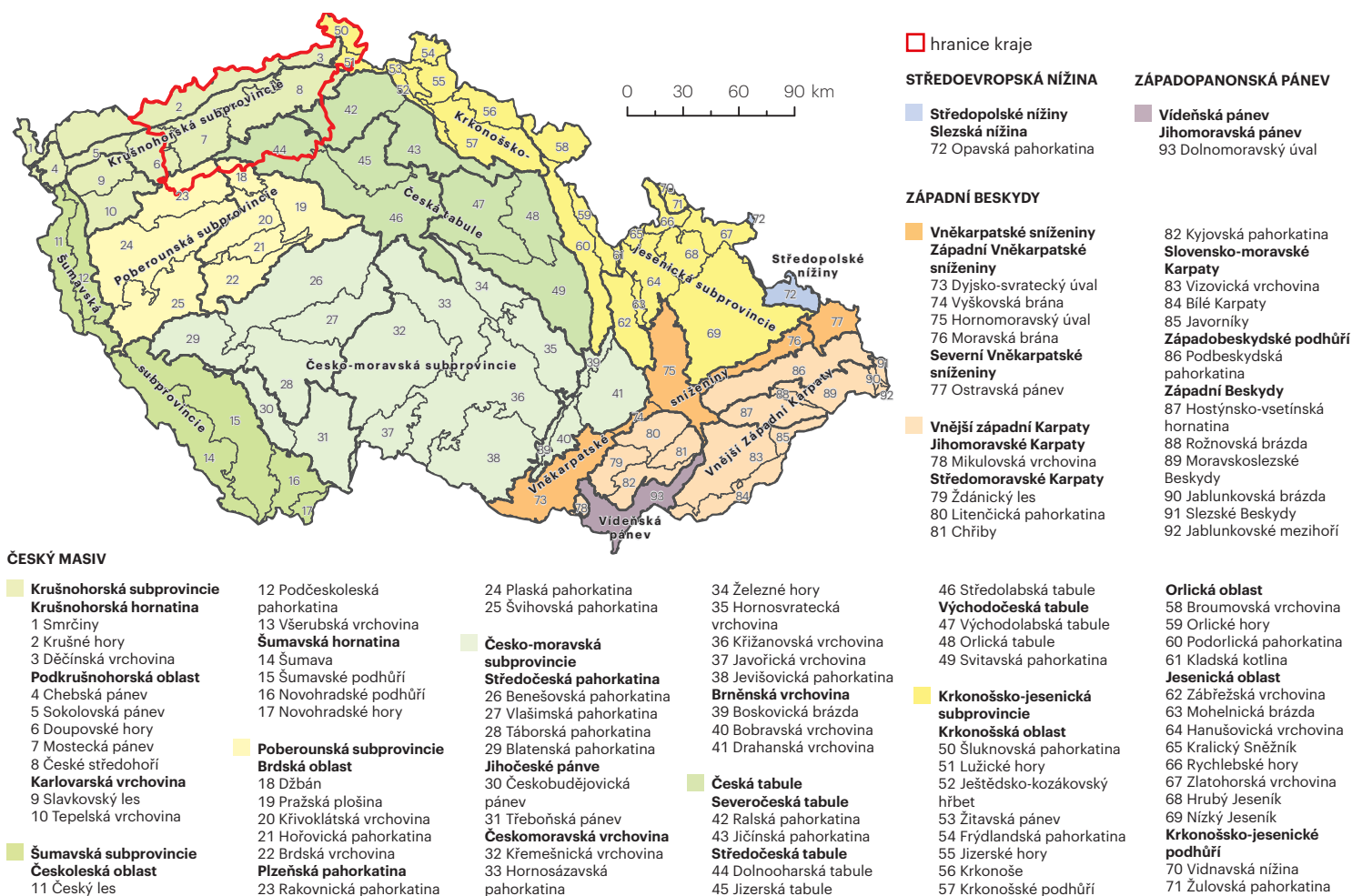
Přírodní podmínky

Zdroj dat: CENIA

Obr. 1.2

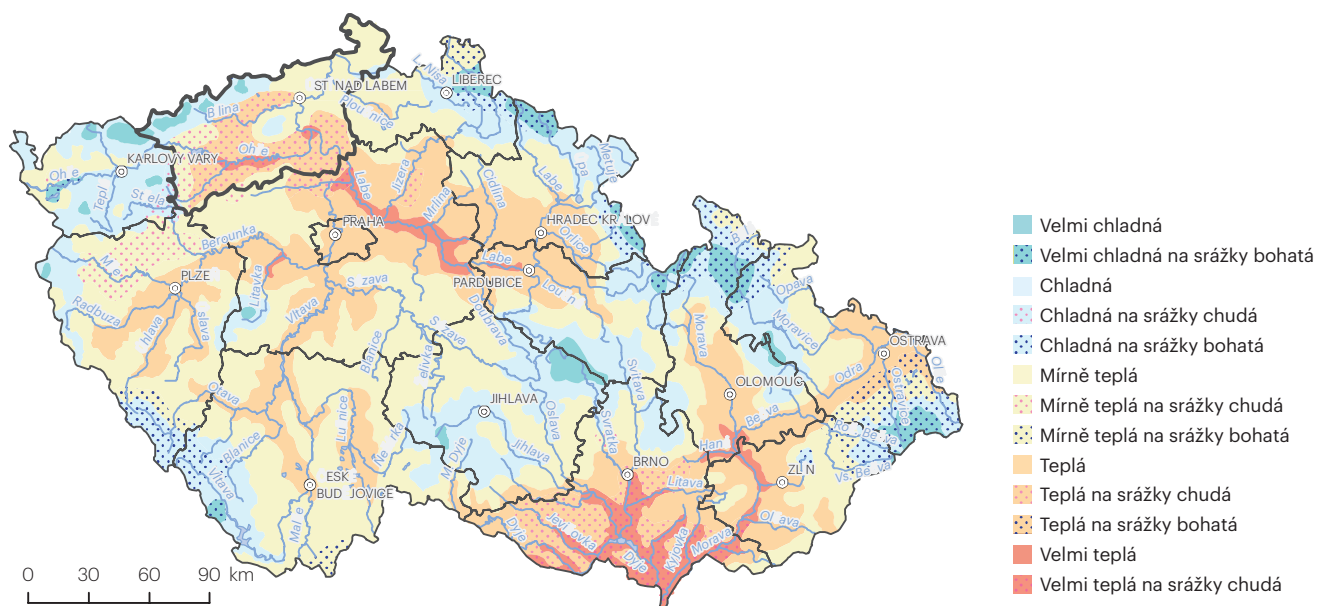
Geomorfologické členění

Zdroj dat: MŽP

Obr. 1.3

Klimatické oblasti

Zdroj dat: VÚKOZ, v.v.i.

2

Ovzduší

2.1 | Emisní situace

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2008

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Emise znečišťujících látek v Ústeckém kraji v období 2008–2018 klesaly, a to zejména z počátku sledovaného období, od roku 2015 již všechny látky setrvale klesají (Graf 2.1.1). Největší pokles byl v průběhu celého hodnoceného období zaznamenán u emisí SO_2 , a to o 56,7 %, a dále také u emisí NO_x o 53,8 %. Celkově má kraj nadprůměrnou emisní zátěž na jednotku plochy kraje oproti celorepublikovému průměru, a to zejména v případě emisí SO_2 a NO_x .

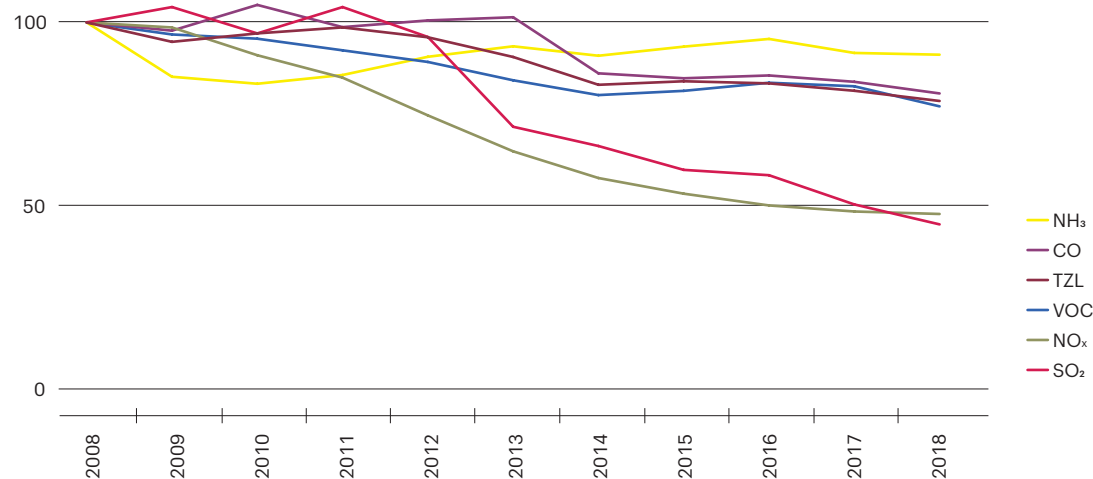
Emise TZL vyprodukované v Ústeckém kraji (celkově 6,7 tis. t v roce 2018) pocházely především z malých stacionárních zdrojů znečišťování (70,9 %), kam mimo jiné patří i vytápění domácností. Stejně tak emise CO (jejichž celkový objem činil 36,8 tis. t) byly emitovány zejména touto kategorií zdrojů (60,6 %). Převažujícím zdrojem emisí SO_2 (celkově 25,6 tis. t) a emisí NO_x (28,8 tis. t) byly v kraji velké průmyslové a energetické provozy včetně výroby elektřiny a tepla (94,5 %, resp. 80,3 %).

Emise NH_3 s celkovou produkcí 3,2 tis. t souvisely v kraji zejména se zemědělskou činností (91,4 %), především s chovem hospodářských zvířat. Vznik emisí VOC (15,2 tis. t) byl vázán na používání a výrobu organických rozpouštědel (72,0 %).

Graf 2.1.1

Vývoj emisí znečišťujících látek [index, 2000 = 100], 2008–2018

index (2000 = 100)

Zdroj dat: ČHMÚ

2.2 | Kvalita ovzduší

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Na kvalitu ovzduší v Ústeckém kraji mají nepříznivý vliv průmyslové a energetické podniky, lokálně rovněž vytápění domácností a doprava. Koncentrace znečišťujících látek jsou ovlivňovány rovněž aktuálními meteorologickými podmínkami.

Imisní limit pro ochranu lidského zdraví vyjádřený denními 8hodinovými klouzavými průměrnými koncentracemi ozonu ($120 \mu\text{g.m}^{-3}$) byl v roce 2018 překročen na 9 stanicích v kraji, meziročně tak došlo k překročení tohoto imisního limitu, neboť v roce 2017 byl překročen pouze na 3 stanicích. Na 7 stanicích byl navíc v roce 2018 překročen také imisní limit pro hodinovou koncentraci ozonu ($180 \mu\text{g.m}^{-3}$).

Imisní limit pro 24hodinovou koncentraci PM_{10} ($50 \mu\text{g.m}^{-3}$, maximální povolený počet překročení za kalendářní rok je 35krát) byl v roce 2018 v kraji překročen na celkem 5 stanicích, což představuje meziroční snížení počtu stanic (o 1), kde byl tento imisní limit překročen.

Imisní limit (1 ng.m^{-3}) pro roční průměrnou koncentraci B(a)P byl v kraji v roce 2018 překročen, shodně jako v roce 2017, na 1 lokalitě, a to v Doksanech. Ostatní imisní limity nebyly na stanicích sítě imisního monitoringu v kraji překročeny.

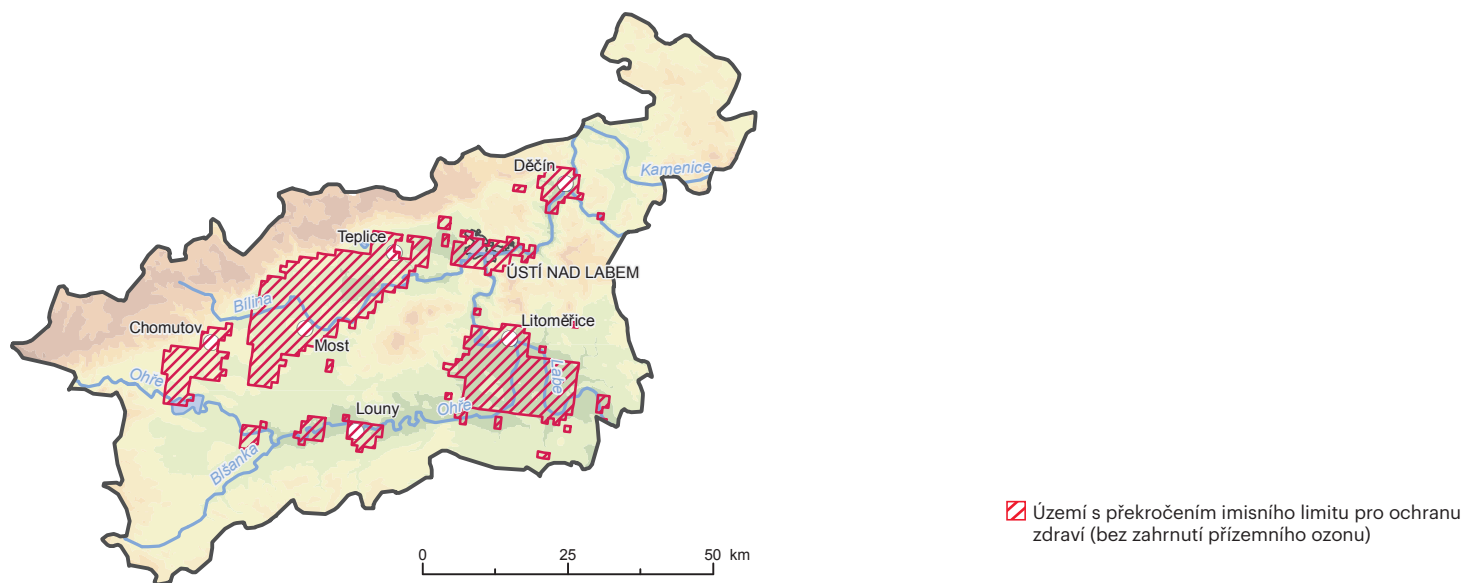
Ucelenou informaci o kvalitě ovzduší na území Ústeckého kraje udává mapa oblastí s překročením imisních limitů bez a se zahrnutím přízemního ozonu. Dle tohoto vymezení došlo v roce 2018 na celkem 16,8 % území kraje k překročení imisního limitu pro alespoň jednu znečišťující látku bez zahrnutí přízemního ozonu¹ (Obr. 2.2.1). Při hodnocení kvality ovzduší se zahrnutím přízemního ozonu² se v roce 2018 jednalo o 99,6 % území kraje (Obr. 2.2.2).

¹ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, příloha č. 1, bod 1+2+3: překročení imisního limitu bez přízemního ozonu pro alespoň jednu uvedenou znečišťující látku (SO_2 , CO, PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$, NO_2 , benzen, Pb, As, Cd, Ni, benzo(a)pyren).

² Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, příloha č. 1, bod 1+2+3+4: překročení imisního limitu včetně přízemního ozonu pro alespoň jednu uvedenou znečišťující látku (SO_2 , CO, PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$, NO_2 , benzen, Pb, As, Cd, Ni, benzo(a)pyren, O_3).

Obr. 2.2.1

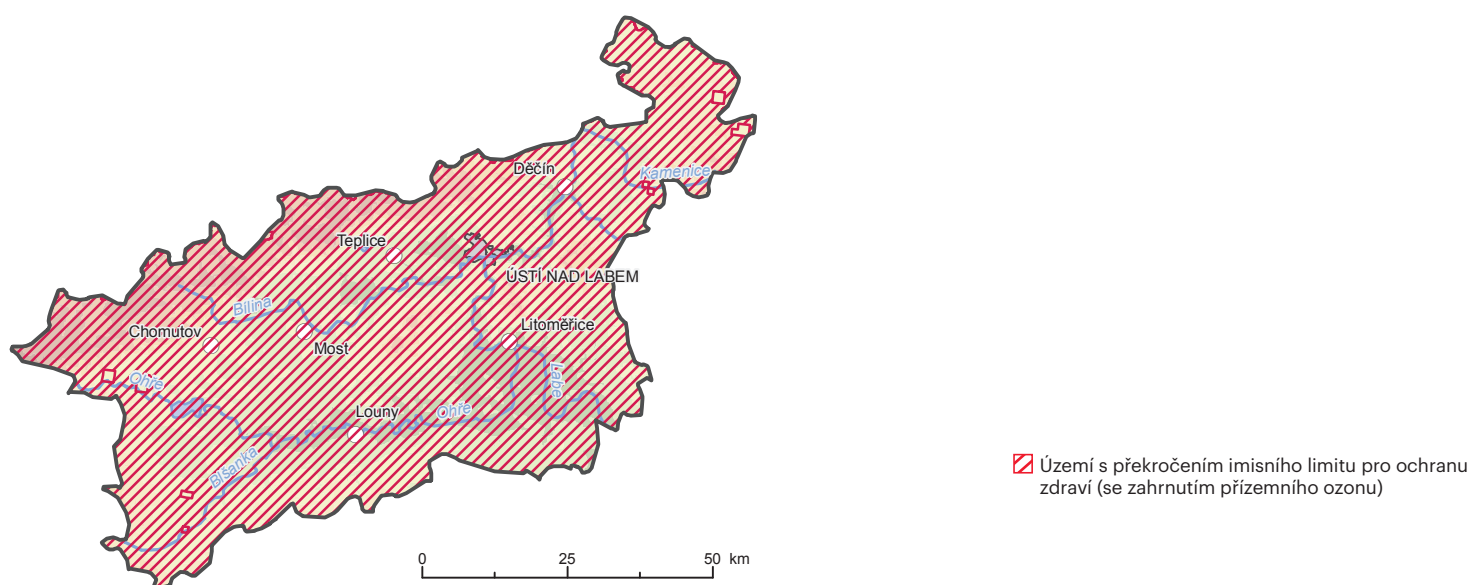
Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2018

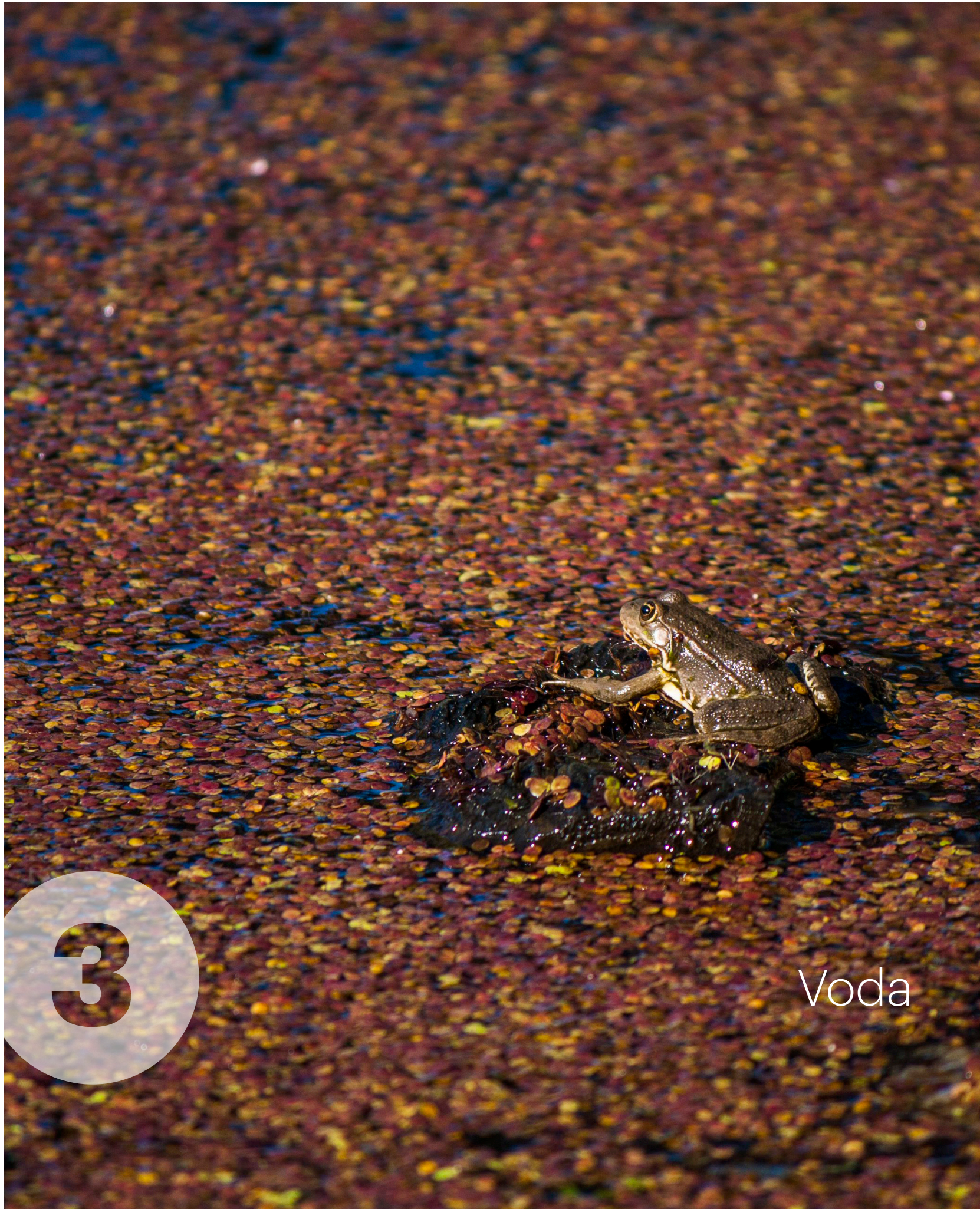
Zdroj dat: ČHMÚ

Obr. 2.2.2

Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví se zahrnutím přízemního ozonu, 2018

Zdroj: ČHMÚ

3

Voda

3.1 | Jakost vody

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

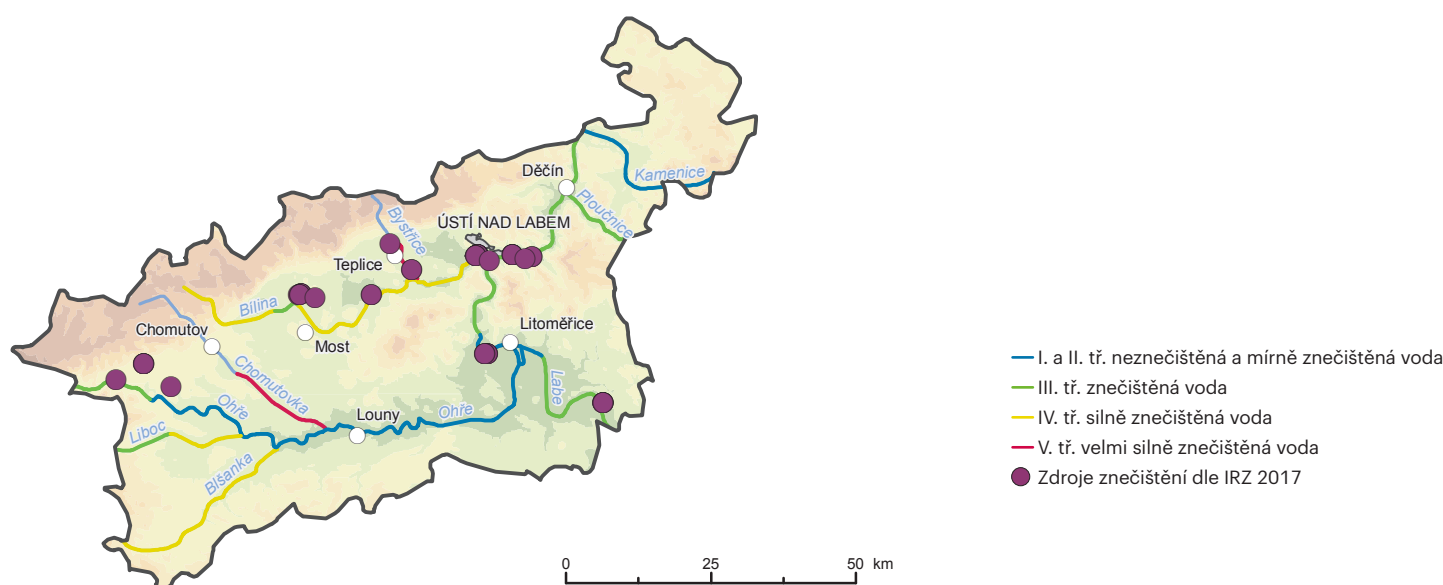

V Ústeckém kraji nedošlo k výrazným změnám v hodnocení jakosti vodních toků v porovnání s předchozím obdobím³. Velmi silně znečištěná voda (V. třída jakosti) byla vyhodnocena na vodním toku Chomutovka a vodním toku Bystřice, silně znečištěná voda (IV. třída jakosti) byla zjištěna na vodním toku Bílina, Liboc a Blšanka. Jakost vod na území kraje je výrazně ovlivněna průmyslovou činností a těžbou, také se zde nacházejí významné zdroje komunálního znečištění (Obr. 3.1.1).

V rámci monitoringu koupacích vod bylo v Ústeckém kraji v koupací sezoně 2018 sledováno 18 koupacích oblastí. Voda nebezpečná ke koupání byla zjištěna v rybníku Chabařovice, rybníku Chmelař a ve VN Nechranice (kemp u hráze). Voda nevhodná ke koupání byla zjištěna ve VN Nechranice (Tušimice). V ostatních sledovaných oblastech se po celý rok udržela voda vhodná ke koupání, bez výhrad nebo se zhoršenými smyslově postižitelnými vlastnostmi (Obr. 3.1.2).

Obr. 3.1.1

Jakost vody v tocích, 2017–2018

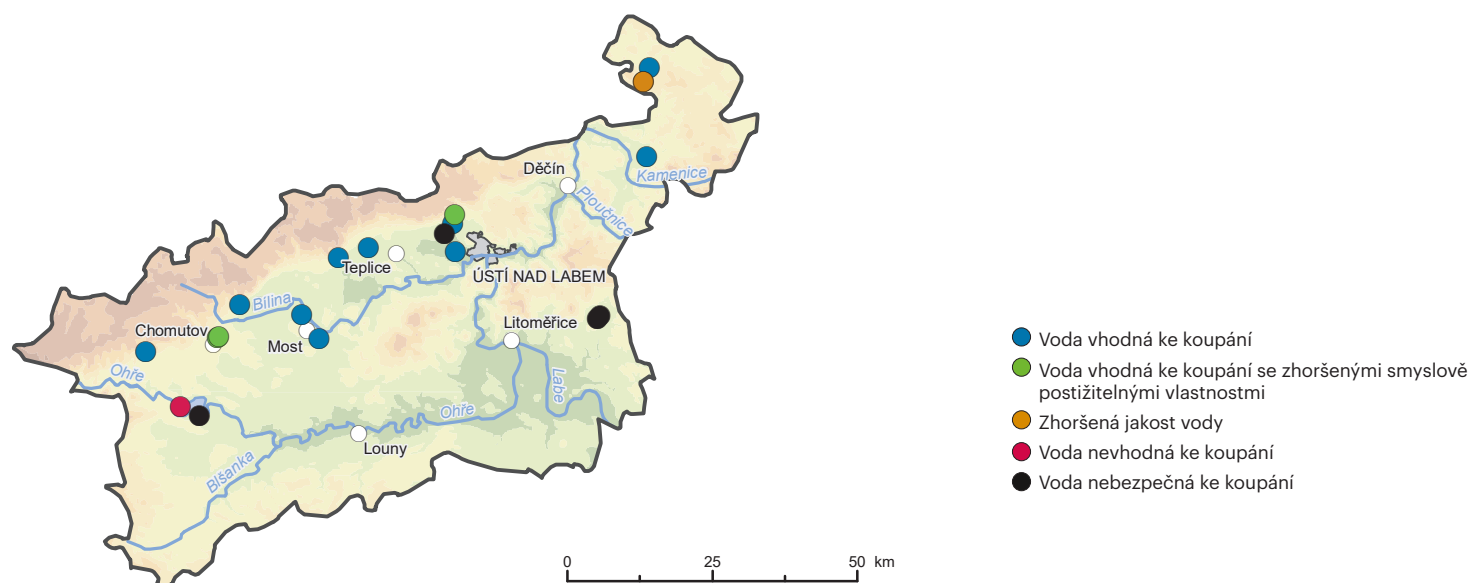
Mapa je sestavena na základě výsledného zatřídění jednotlivých profilů podle normy ČSN 75 7221, které je dáno nejhorší třídou z následujících ukazatelů: BSK_5 , $CHSK_{Cr}$, $N-NH_4^+$, $N-NO_3^-$, $P_{celk.}$. Bodové zdroje znečištění jsou uvedeny dle IRZ (úniky do vody a přenosy v odpadních vodách) za ohlašovací rok 2017. V legendě jsou pro úplnost znázorněny všechny třídy hodnocení jakosti vody v tocích.

Zdroj dat: VÚV T.G.M., v.v.i. z podkladů s.p. Povodí

³ Od 1. 12. 2017 začala platit novelizovaná norma ČSN 75 7221 Kvalita vod – Klasifikace kvality povrchových vod, která nahrazuje předchozí 19 let platnou normu (ČSN 75 7221 Jakost vod – Klasifikace jakosti povrchových vod). Předmětem novely bylo zohlednit požadavky na současnou úroveň ochrany povrchových vod, a to jak z hlediska ukazatelů znečištění, tak i úroveň přípustného znečištění. Revizí prošel jak rozsah ukazatelů, tak mezní hodnoty tříd kvality. Při porovnání období 2017–2018 a 2016–2017 byly využity podklady dle nové normy.

Obr. 3.1.2

Kvalita koupacích vod, koupací sezona 2018

V mapě je znázorněno nejhorší dosažené hodnocení kvality koupacích vod v jednotlivých koupacích oblastech z jednotlivých měření v průběhu celé koupací sezony. V legendě jsou pro úplnost znázorněny všechny kategorie hodnocení kvality koupacích vod.

Zdroj dat: SZÚ

3.2 | Vodní hospodářství

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Ústecký kraj vyniká nadprůměrným podílem obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu, v roce 2018 činil 97,7 %. Na kanalizaci bylo připojeno 83,7 % obyvatel a na kanalizaci zakončenou ČOV 83,0 % obyvatel (Graf 3.2.1). V roce 2018 bylo na území Ústeckého kraje v provozu celkem 200 ČOV, tj. o 6 více než v roce 2017. Terciární stupeň čištění v roce 2018 mělo 47,0 % ČOV v kraji, v rámci ČR se jedná o podprůměrnou hodnotu. V roce 2018 bylo dokončeno několik stavebních prací, které vedly k modernizaci kanalizační sítě anebo ČOV (Tab. 3.2.1). Dotace na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury jsou poskytovány z Fondu vodního hospodářství Ústeckého kraje.

V roce 2018 bylo v Ústeckém kraji vyrobeno celkem 52,0 mil. m³ vody. Spotřeba vody v domácnostech v kraji od roku 2000 výrazně klesala, zatímco v roce 2000 činila spotřeba 114,9 l.obyv.⁻¹.den⁻¹, v roce 2018 to bylo 91,6 l.obyv.⁻¹.den⁻¹ (Graf 3.2.2). V období 2014–2018 však trend spotřeby vody v domácnostech stagnuje. Spotřeba vody ostatních odběratelů, mezi něž se řadí např. služby, zdravotnictví, školství či menší průmyslové podniky připojené na veřejný vodovod, byla v roce 2018 v rámci ČR podprůměrná a činila 38,0 l.obyv.⁻¹.den⁻¹.

Spotřeba vody je mj. ovlivněna klimatickými podmínkami daného roku a cenou vody. V roce 2018 dosáhla průměrná cena vodného 43,4 Kč.m⁻³ bez DPH a stočného 41,7 Kč.m⁻³ bez DPH, jedná se tak o druhou nejvyšší cenu za vodné a stočné v krajiském srovnání. Podíl ztrát z vody vyrobené a určené k realizaci, který je ovlivněn především stářím a stavem této sítě, v roce 2018 dosáhl 23,5 %, ztráty ve vodovodní síti jsou tak v rámci ČR, i přes jejich postupný pokles, nejvyšší.

Graf 3.2.1

Podíl obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu [%], 2000–2018

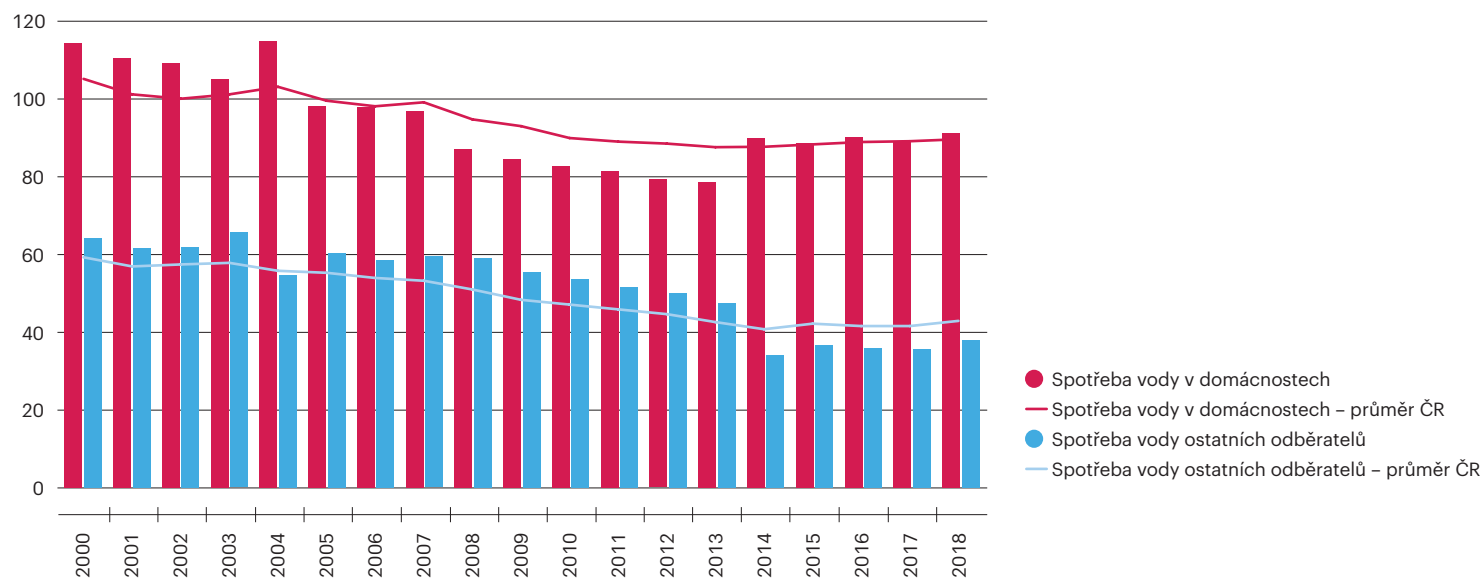

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 3.2.1**Nejvýznamnější akce vedoucí ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, ukončené v roce 2018**

Vodohospodářská akce
Rekonstrukce hrubého předčištění na ČOV Litoměřice
Intenzifikace ČOV obce Velké Březno
Stavba kanalizace pro vypouštění odpadních vod Constellium Extrusion Děčín s.r.o.
Snížení vanadu v odpadních vodách UNIPETROL RPA, s.r.o. (Záluží u Litvínova)
Kanalizace s odlučovačem lehkých kapalin a retenční nádrže CARS WRECK, s.r.o. (Lišnice)

Zdroj dat: KÚ Ústeckého kraje

Graf 3.2.2**Spotřeba pitné vody [l.obyv.⁻¹.den⁻¹], 2000–2018**l.obyv.⁻¹.den⁻¹

Zdroj dat: ČSÚ

4

Příroda a krajina

4.1 | Využití území

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

V roce 2018 dle katastru nemovitostí zaujímala v Ústeckém kraji zemědělská půda 274,8 tis. ha, tedy 51,5 % území kraje. Rozloha orné půdy pak činila 180,2 tis. ha (65,5 % zemědělské půdy) a rozloha trvalých travních porostů činila 73,4 tis. ha (26,7 % zemědělské půdy). Od roku 2000 klesla výměra zemědělské půdy o 3,9 tis. ha (1,4 %) a výměra orné půdy pak o 7,8 tis. ha, tj. o 4,1 %. Naopak rozloha trvalých travních porostů v období 2000–2018 vzrostla o 4,8 tis. ha (7,0 %), a to převážně na úkor orné půdy. V Ústeckém kraji se v roce 2018 nacházelo 5,9 tis. ha chmelnic, což je 59,6 % všech chmelnic na území ČR. Zastavěné plochy, nádvoří a ostatní plochy v roce 2017 pokrývaly 16,0 % území Ústeckého kraje (v roce 2000 to bylo 16,2 %), což je v rámci ČR nadprůměrný podíl způsobený průmyslovým zaměřením kraje a povrchovou těžbou hnědého uhlí na jeho území. Lesnatost kraje v roce 2018 byla 30,6 %, od roku 2000 se rozloha lesních pozemků zvýšila o 5,1 tis. ha (3,2 %). Vodní plochy zaujímaly 1,9 % území Ústeckého kraje.

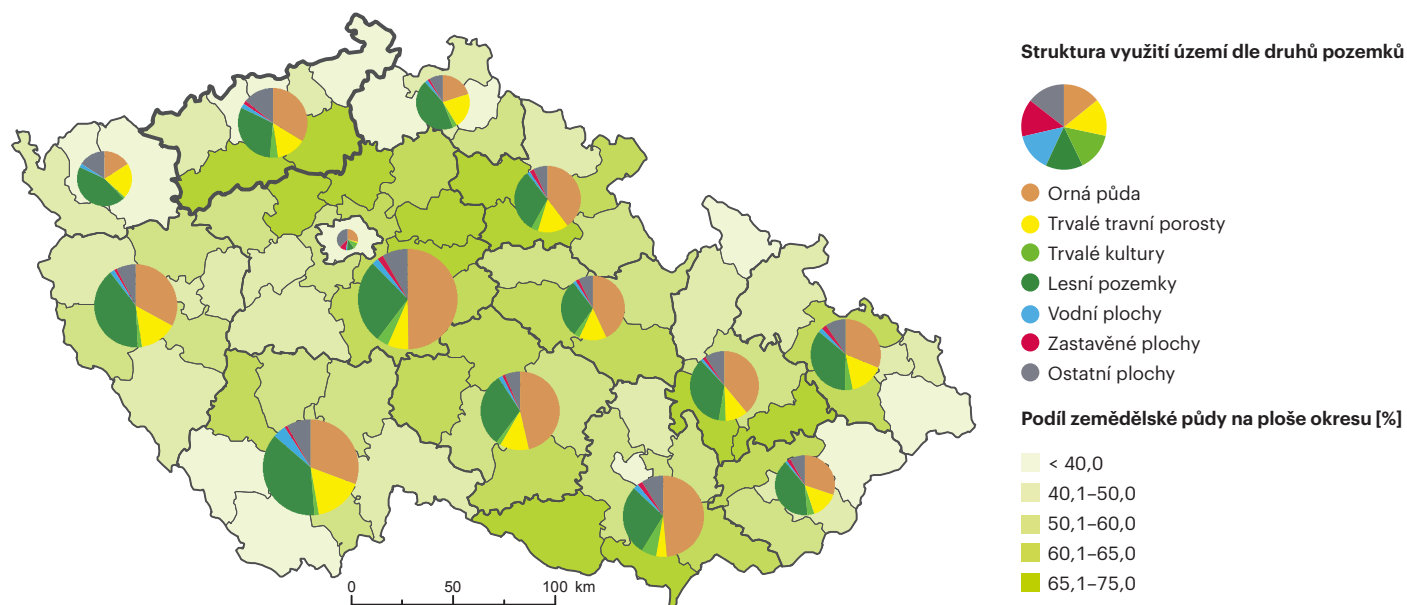
V databázi LPIS⁴ bylo v Ústeckém kraji v roce 2018 registrováno 223,2 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 81,0 % zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí a 41,7 % území kraje.

Dle databáze CORINE Land Cover (Obr. 4.1.2) má kraj nadpoloviční podíl zemědělských ploch (56,4 %) a v rámci celé ČR významnější zastoupení urbanizovaných ploch, které v roce 2018 tvořily 8,4 % území kraje. V období 2006–2012 se významněji změnil krajinný pokryv v okresech s těžbou hnědého uhlí, největší změny byly registrovány v okresech Most (změna na 8,4 % území), Chomutov (5,6 %) a Teplice (5,3 %). V období 2012–2018 byly změny v krajinném pokryvu podstatně méně významné (Most 2,5 %, Teplice 1,5 %, Chomutov 1,4 %).

⁴ Katastr nemovitostí představuje soubor údajů o nemovitostech v České republice včetně jejich polohového určení, zatímco LPIS je registr založený na geografickém informačním systému (GIS) mapující reálné využití zemědělské půdy.

Obr. 4.1.1

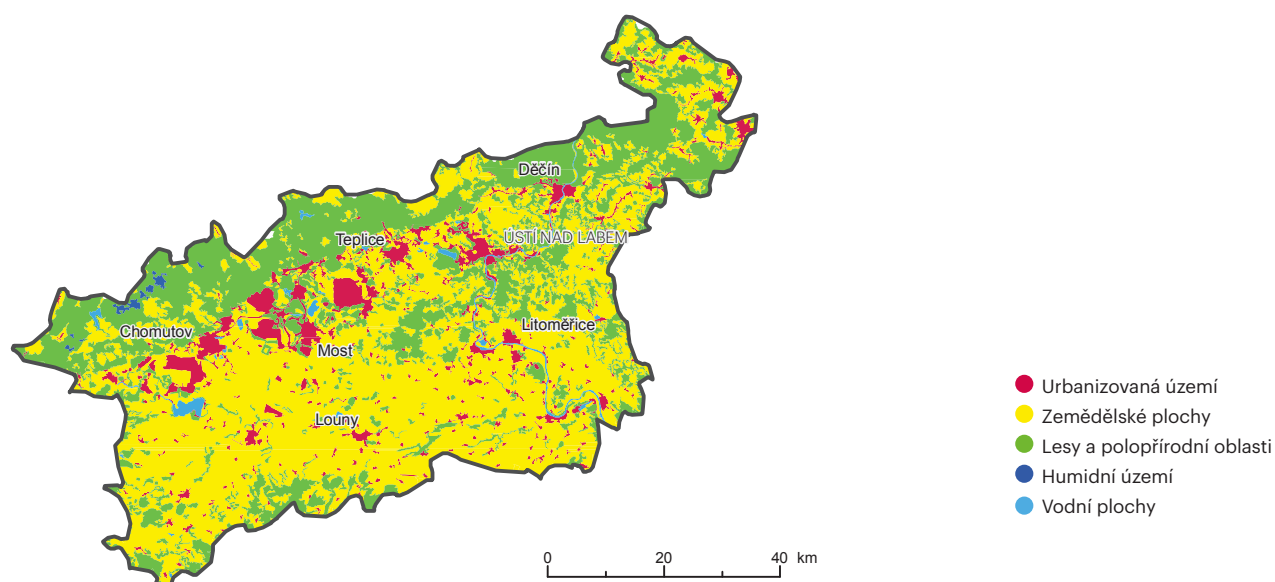
Struktura využití území v kraji a podíl zemědělské půdy na ploše okresu [%], 2018

Zdroj dat: ČÚZK

Obr. 4.1.2

Krajinný pokryv dle databáze CORINE Land Cover, 2018

Zdroj dat: CENIA, EEA

4.2 | Ochrana území a krajiny

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Rozloha všech zvláště chráněných území Ústeckého kraje (bez překryvů) v roce 2018 činila celkem 148,1 tis. ha, tj. 28,1 % území kraje.

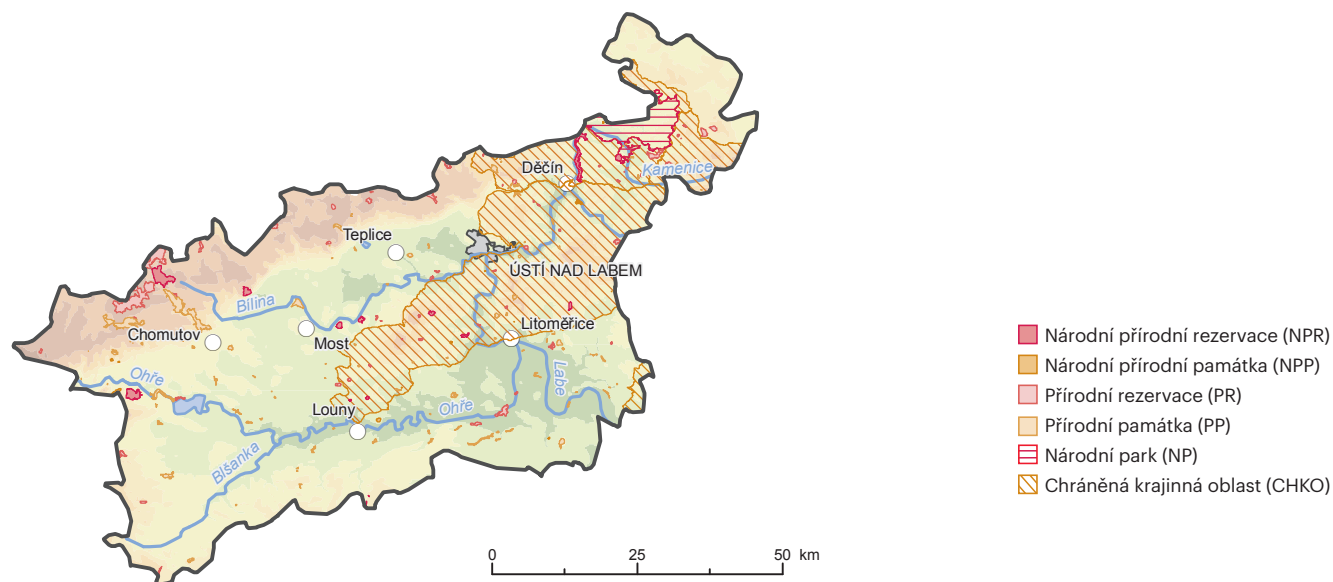
Na území Ústeckého kraje se v roce 2018 nacházelo či do něj zasahovalo 5 velkoplošných zvláště chráněných území (Obr. 4.2.1) s celkovou rozlohou 140,6 tis. ha. Jednalo se o NP České Švýcarsko (7,9 tis. ha) a chráněné krajinné oblasti České středohoří, Labské pískovce, Lužické hory a Kokořínsko – Máchův kraj.

Kromě toho se na území Ústeckého kraje v roce 2018 nacházelo 175 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 9,3 tis. ha. Mezi ně patřilo 13 národních přírodních rezervací, 14 národních přírodních památek, 55 přírodních rezervací a 93 přírodních památek.

Na území Ústeckého kraje bylo do roku 2018 vyhlášeno celkem 7 přírodních parků o celkové rozloze 54,5 tis. ha.

Obr. 4.2.1

Zvláště chráněná území, 2018

Zdroj dat: AOPK ČR

4.3 | Natura 2000

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

N/A

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

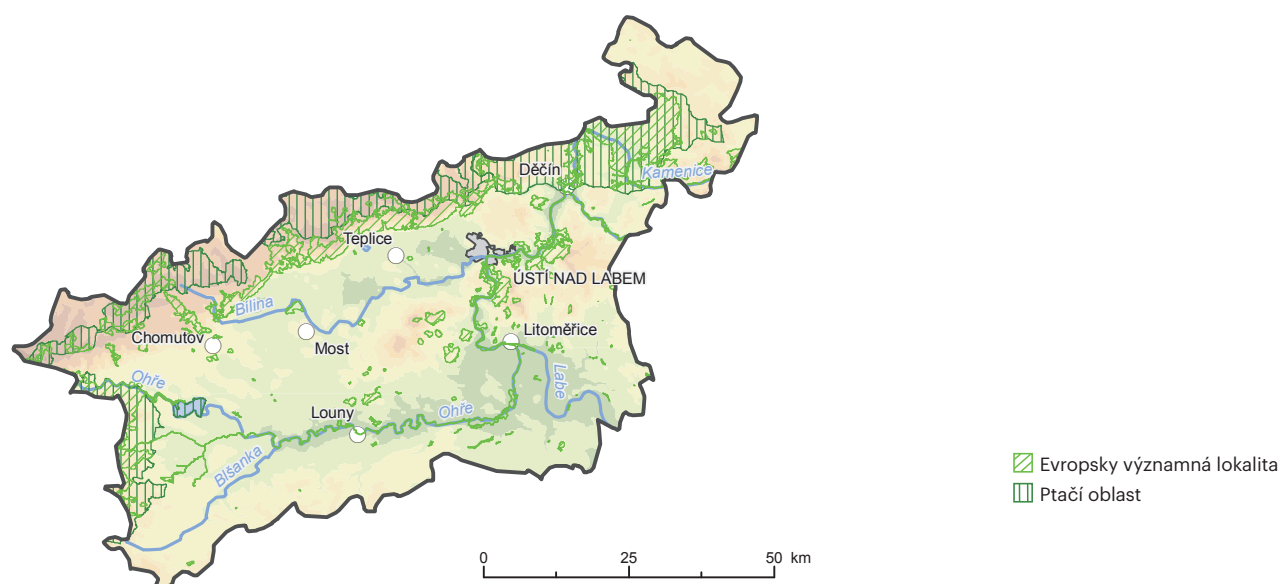
V roce 2018 se na území Ústeckého kraje nacházelo či do něj zasahovalo 114 lokalit soustavy Natura 2000⁵ (Obr. 4.3.1). Jednalo se o 5 ptačích oblastí (Nádrž vodního díla Nechanice, Novodomské rašeliniště – Kovářská, Východní Krušné hory, Labské písčkovce, Doupovské hory) s celkovou rozlohou 84,2 tis. ha a 109 evropsky významných lokalit s celkovou rozlohou 55,3 tis. ha.

Celková rozloha soustavy Natura 2000 v Ústeckém kraji činila v roce 2018 (bez překryvů) 112,6 tis. ha (21,1 % území kraje). Zároveň se 51,5 tis. ha (45,7 %) z celkové rozlohy lokalit Natura 2000 nacházelo ve zvláště chráněných územích.

Ptačí oblast Doupovské hory byla s výměrou 63,1 tis. ha druhou největší ptačí oblastí v ČR, na území Ústeckého kraje se nacházelo 24,2 % její celkové rozlohy.

Obr. 4.3.1

Lokality národního seznamu soustavy Natura 2000, 2018

Zdroj dat: AOPK ČR

⁵ Podrobný seznam ptačích oblastí a evropsky významných lokalit je dostupný zde: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>.

5

Lesy

5.1 | Druhová a věková skladba lesů

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

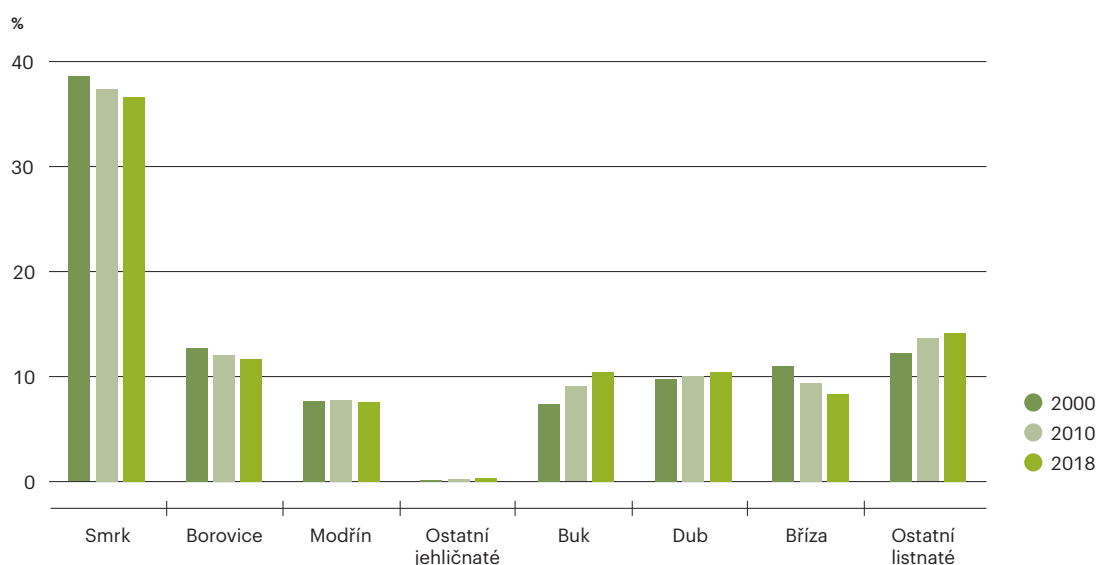
Lesní porosty v Ústeckém kraji jsou tvořeny převážně jehličnany, jejichž podíl v roce 2018 činil 55,7 %. Nejčastěji zastoupenými jehličnany byly smrky (36,8 %) a borovice (11,7 %), Graf 5.1.1. Relativně nízký podíl smrkových porostů odpovídá podílu smrků určených v doporučené druhové skladbě lesa pro ČR (36,5 %). Mezi listnáči převažovaly buky a duby (oba druhy 10,5 %).

Nově zakládané porosty byly tvořeny z 59,8 % jehličnany, které však zaujímaly 86,0 % vytěženého dřeva, což vedlo k mírnému posílení podílového zastoupení listnáčů. Mírné navyšování podílu listnáčů v lesích Ústeckého kraje lze pozorovat od roku 2000, což je v souladu s trendem přibližování se doporučené skladbě lesa v rámci celé ČR.

Nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií představovaly porosty ve věku 21–40 let (Graf 5.1.2), přičemž dochází k nárůstu zastoupení porostů ve věku 21–60 let a porostů starších 101 let, a naopak se snižuje zastoupení kategorií 1–20 a 61–80 let.

Graf 5.1.1

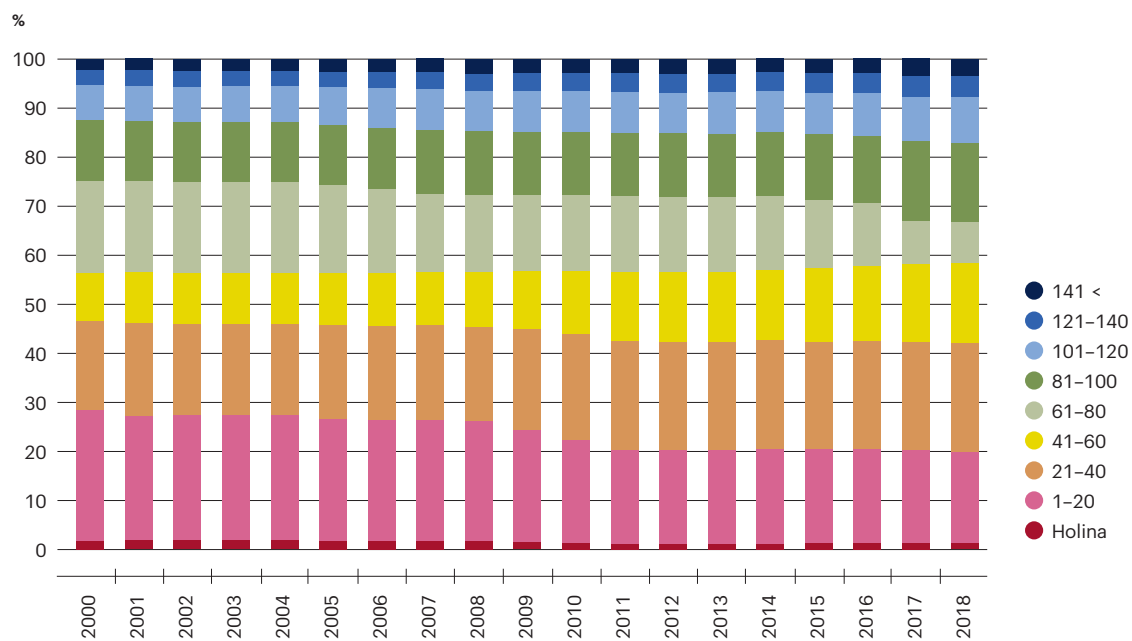
Druhová skladba lesů [%], 2000, 2010, 2018

Zdroj dat: ÚHÚL

Graf 5.1.2

Věková struktura lesů [%], 2000–2018

Zdroj dat: ÚHÚL

5.2 | Těžba dřeva

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziprocentní změna

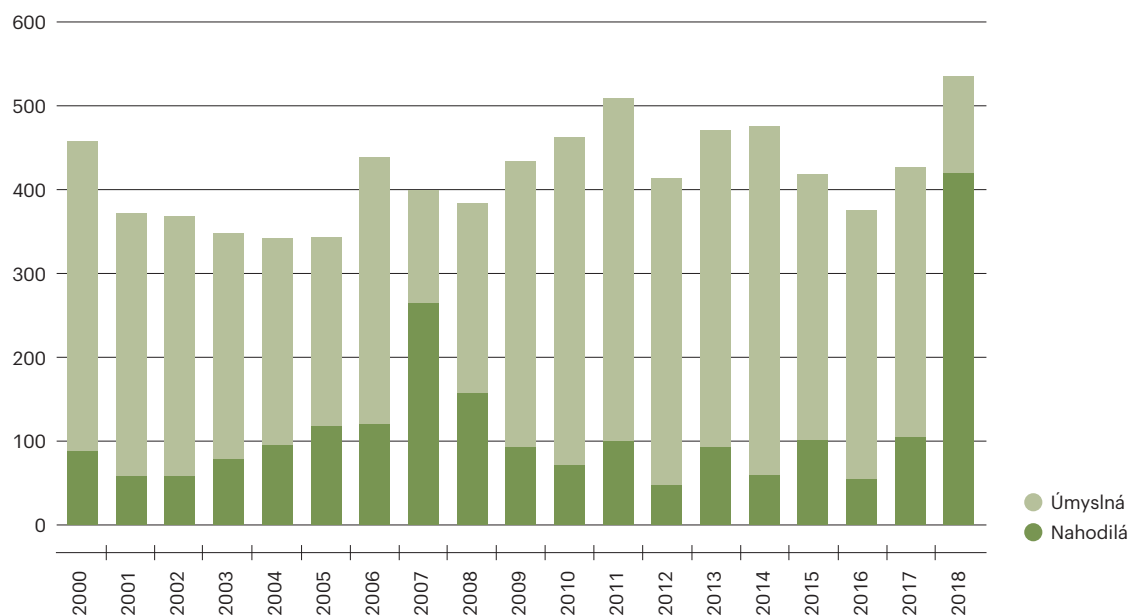
Porostní plocha lesů v Ústeckém kraji v roce 2018 činila 158,2 tis. ha, tj. 29,6 % rozlohy kraje. Hospodářské lesy s primární produkční funkcí se na celkové porostní ploše lesů podílely 47,9 % a následovaly lesy zvláštního určení s podílem 44,5 %, které se nacházejí především v pánevních oblastech kraje a plní půdoochrannou funkci. Lesy ochranné byly zastoupeny s podílem 7,6 %.

V roce 2018 bylo v Ústeckém kraji vytěženo celkem 540,7 tis. m³ dřeva bez kůry (Graf 5.2.1), jedná se tak o největší objem v období po roce 2000. Zároveň se výrazně zvýšil objem nahodilé těžby (oproti roku 2017 čtyřnásobně), který poprvé od roku 2007 představoval většinu (78,3 %) celkové těžby. Vysoký objem nahodilé těžby je dán zpracováním dřeva po rozšíření kůrovcové kalamity, jejíž následky jsou nejvýraznější především na území Krušných hor. Většina (85,9 %) vytěženého dřeva byla proto v roce 2018 tvořena jehličnany (Graf 5.2.2).

Graf 5.2.1

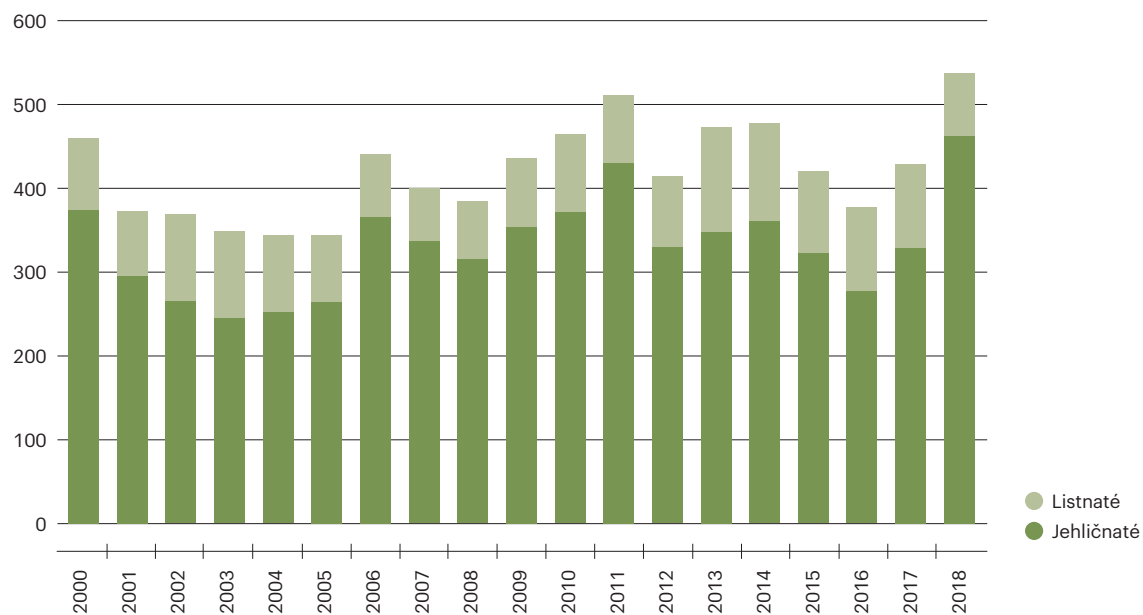
Objem úmyslné a nahodilé těžby [tis. m³ bez kůry], 2000–2018

tis. m³ bez kůry

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 5.2.2

Objem těžby dle druhu dřevin [tis. m³ bez kůry], 2000–2018tis. m³ bez kůry

Zdroj dat: ČSÚ

6

Půda a zemědělství

6.1 | Ekologické zemědělství

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

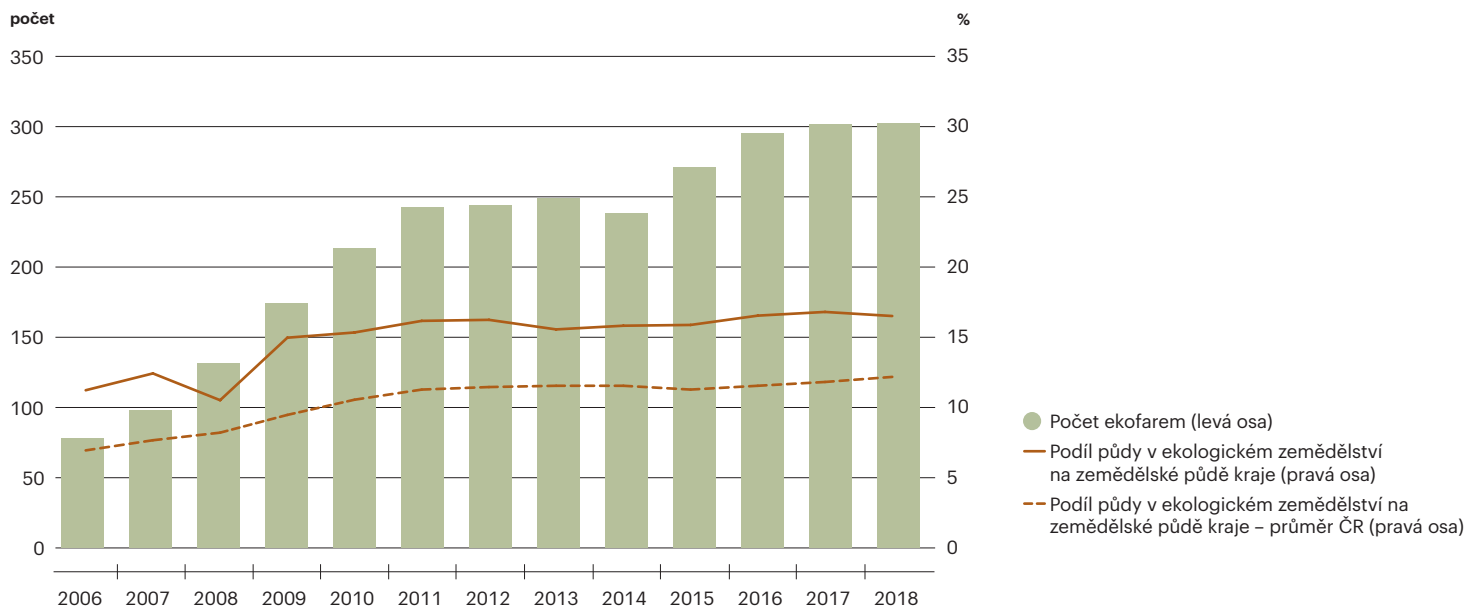
Rozloha ekologicky obhospodařované půdy v Ústeckém kraji v roce 2018 činila 46,6 tis. ha a zaujímala tak podíl 17,0 % z celkové rozlohy zemědělské půdy kraje. V porovnání s rokem 2017 došlo k mírnému poklesu rozlohy ekologicky obhospodařované půdy, a to o 2,0 % (Graf 6.1.1). Většinu ekologicky obhospodařované půdy kraje tvoří trvalé travní porosty, které se využívají pro pastvu skotu a ovcí, zastoupení v ekologickém zemědělství kraje má také ovocnářství, a to zejména na Litoměřicku.

V roce 2018 se v kraji nacházelo 302 ekofarek z celkového počtu 4 596 ekofarek v ČR (Graf 6.1.1). Co se týče výrobců biopotravin, v roce 2018 mělo v Ústeckém kraji evidováno sídlo pouze 22 výrobců biopotravin z celkového počtu 748 výrobců v ČR, což je spolu s Karlovarským krajem nejméně v ČR.

Trend ekologického zemědělství v kraji byl v období mezi roky 2006–2011 rostoucí, ve zpomalení nárůstu ekologického zemědělství po roce 2011 se projevil zejména vliv uzavření vstupu nových žadatelů do titulu „Ekologické zemědělství“ v rámci agroenvironmentálních opatření od roku 2011. Důvodem byl blížící se konec programového období a vyčerpání prostředků v dotačním titulu. Projevilo se rovněž uplynutí pětiletého období trvání závazků od vstupu jednotlivých žadatelů do dotačního titulu. Pro období 2014–2020 bylo v rámci nové Společné zemědělské politiky vyčleněno jako samostatné opatření „Ekologické zemědělství“, v jehož rámci je možné uzavírat nové pětileté závazky. Trend se v této souvislosti opět změnil na rostoucí.

Graf 6.1.1

Vývoj ekologického zemědělství [počet, %], 2006–2018

Zdroj dat: MZe

7

Průmysl a energetika

7.1 | Těžba nerostných surovin

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Objem celkové těžby nerostných surovin na území Ústeckého kraje v roce 2018 činil 40 656,3 tis. t a meziročně se tak zvýšil o 1,5 %. Ústecký kraj je díky ložiskům hnědého uhlí v severočeské uhelné pánvi krajem s největšími objemy těžby nerostných surovin v rámci celé ČR.

Těžba hnědého uhlí po roce 2000 kolísala okolo 40 mil. t ročně, avšak od roku 2012 těžba postupně až do roku 2016 klesala (Graf 7.1.1). Pokles těžby hnědého uhlí souvisí s horší dostupností uhlí a také se sníženým odběrem uhlí pro elektrárny, které postupně nahrazují jiné zdroje. V roce 2018 těžba hnědého uhlí v kraji stagnovala, bylo vytěženo celkem 32 339 tis. t, což znamená oproti roku 2000 pokles o 19,8 %, přičemž meziroční pokles činil pouze 0,2 %.

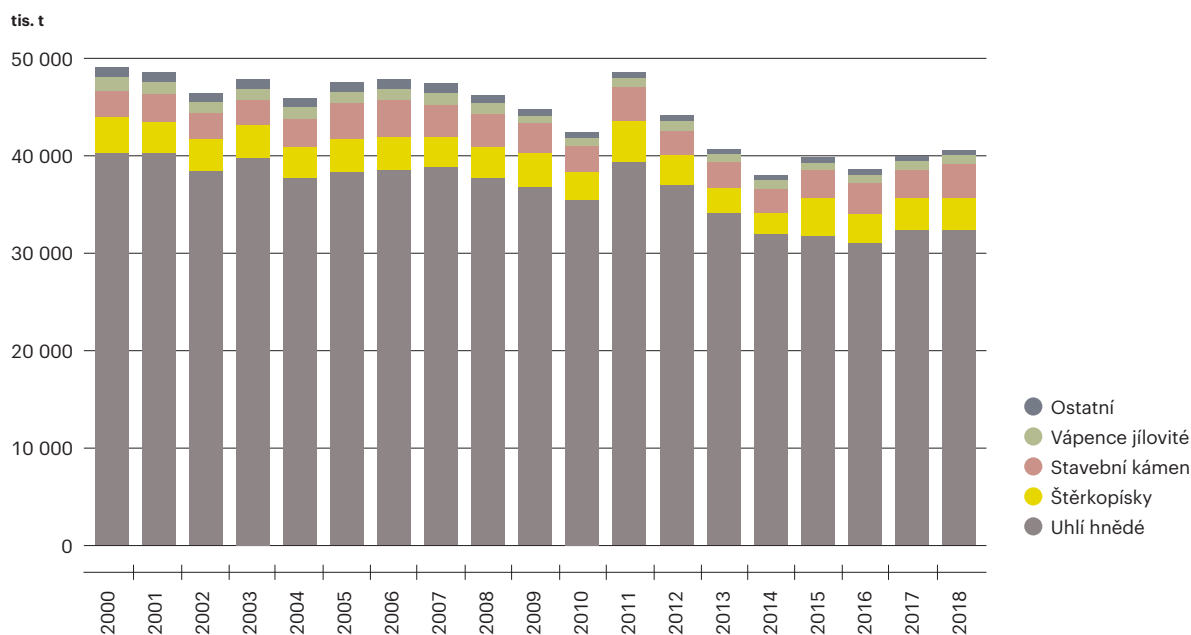
Poměrně značné zásoby hnědého uhlí byly od roku 1991 na základě vyhlášení tzv. územních limitů těžby blokovány z důvodu ochrany životního prostředí a krajiny v této oblasti. V říjnu 2015 vláda rozhodla o zrušení těchto limitů na dole Bílina. Důvodem prolomení byly především potřeby českého teplárenství, s tím spojená energetická bezpečnost země a také zachování řady pracovních míst. Prolomením limitů bude možné využít dalších až 120 mil. t zásob uhlí. Těžební limity na dole ČSA zůstávaly v roce 2018 zachovány.

Další těžbou komoditou jsou stavební suroviny, a to stavební kámen a štěrkopísky. Stavební kámen zaznamenal meziroční nárůst těžby o 16,9 % na hodnotu 3 447,9 tis. t v roce 2018. Štěrkopísky bylo v kraji vytěženo celkem 3 394,8 tis. t, což je o 3,9 % více než v předešlém roce 2017. Ložiska štěrkopísků se nacházejí převážně v blízkosti toku řeky Ohře.

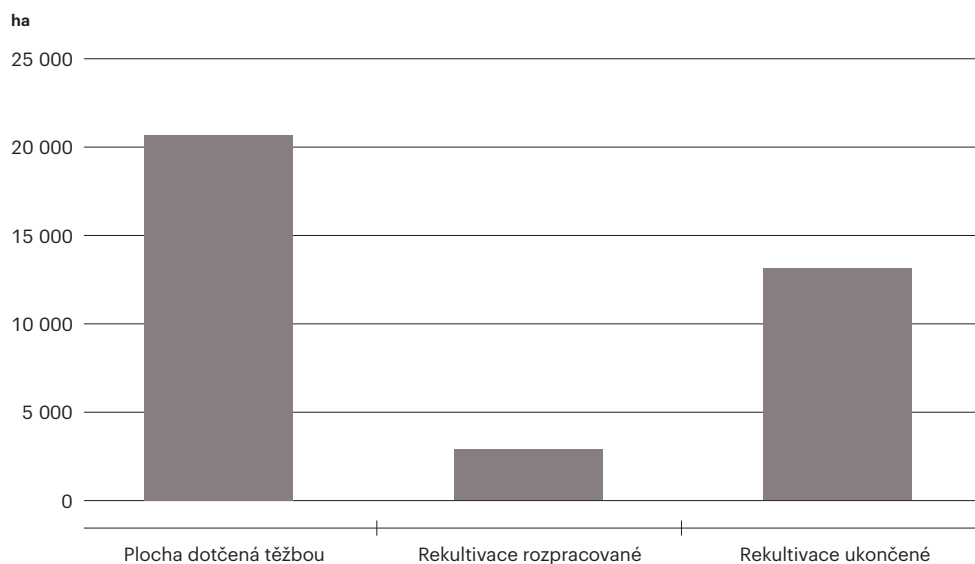
Jílovité vápence se těží v ložiskové oblasti Česká křídlová pánev a používají se pro výrobu cementu a různých typů vápna. V roce 2018 jich bylo v Ústeckém kraji vytěženo 914 tis. t (meziroční nárůst o 1,8 %).

V kategorii Ostatní jsou zahrnuty suroviny těžené v menších objemech, ale kvalitativně rovněž významné. Jedná se například o bentonit, kaolin pro výrobu porcelánu, kaolin pro papírenský průmysl, cihlářskou surovinu, pyroponosnou horninu, náhrady živců, oxihumolit, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, kaolin pro keramický průmysl či jíly keramické nežáruvzdorné.

V roce 2018 činila plocha dotčená těžbou v Ústeckém kraji 20 795,7 ha, což odpovídá 3,9 % rozlohy kraje. Dále bylo v oblastech dotčených těžbou 2 903,6 ha rozpracovaných rekultivací a 13 178,7 ha ukončených rekultivací (Graf 7.1.2).

Graf 7.1.1**Těžba nerostných surovin [tis. t], 2000–2018**

Zdroj dat: ČGS

Graf 7.1.2**Plocha dotčená těžbou a rekultivace po těžbě [ha], 2018**

Zdroj dat: ČGS

7.2 | Průmysl

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Ústecký kraj je zaměřen průmyslově, v roce 2018 zde bylo v provozu 181 zařízení, která spadají do režimu IPPC (Obr. 7.2.1), z celkového počtu 1 481 zařízení IPPC na území ČR. Po Středočeském kraji je to druhý nejvyšší počet ze všech krajů ČR. Nejčastěji jsou tyto provozy umístěny v povodí Bíliny, horního toku Ohře a podél toku Labe.

V kategorii Energetika je provozováno 18 zařízení, jedná se převážně o elektrárny, teplárny a zařízení pro výrobu tepla pro průmyslové účely. Řadí se sem také rafinérie v Litvínově. V kategorii Výroba a zpracování kovů je provozováno 21 zařízení, sem patří slévárny, žárové zinkovny, válcovna trub, zařízení pro výrobu automobilových dílů, kovoobrábění či povrchová úprava materiálů. Nerosty se zpracovávají v 15 zařízeních IPPC, tj. v závodech na výrobu skla, keramických výrobků, cementu, cihel či žáruvzdorných materiálů. Chemický průmysl zastupuje 52 zařízení, z těch největších se jedná o chemickou výrobu v Ústí nad Labem, výrobu ropných produktů v Litvínově, výrobu kyselin a hnojiv v Lovosicích a mnoho dalších.

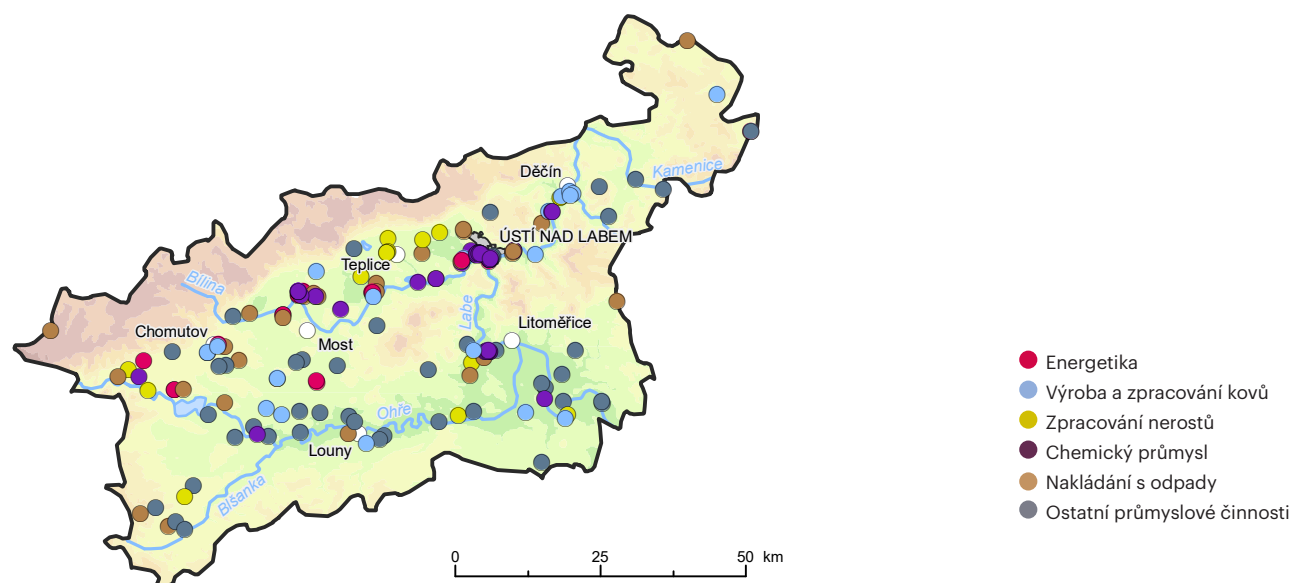
Pro nakládání s odpady je v kraji v režimu IPPC provozováno 29 zařízení. Jsou to především skládky, ale také kompostárny, spalovny, dekontaminační a biodegradační plochy či zařízení na čištění odpadních vod. V kategorii Ostatní průmyslové činnosti je zařazeno 46 zařízení IPPC, jedná se zejména o farmy na výkrm prasat a drůbeže, dále zařízení na lisování olejů, výrobu papíru, LCD modulů, závod na zpracování masa nebo výrobu papíru.

Emise sledovaných znečišťujících látek v kategoriích REZZO 1 a 2 (velké a střední stacionární zdroje znečištění)⁶ v Ústeckém kraji měly ve sledovaném období 2008–2018 klesající nebo alespoň stagnující trend (Graf 7.2.1), což je v kontextu vývoje národního hospodářství důsledkem plnění legislativních povinností, dodržování emisních limitů a neustálého zlepšování technologií s důrazem na snižování vlivu na životní prostředí. Zejména emise SO₂ a NO_x zaznamenávají výrazné zlepšení, ve sledovaném období 2008–2018 poklesly emise NO_x o 58,3 % a emise SO₂ o 58,1 %.

⁶ Velké a střední zdroje znečišťování ovzduší, které jsou sledovány v registru emisí znečištění ovzduší REZZO 1 a REZZO 2, se zcela nepřekrývají se zařízeními spadajícími do režimu IPPC (vybrané kategorie průmyslových a zemědělských činností).

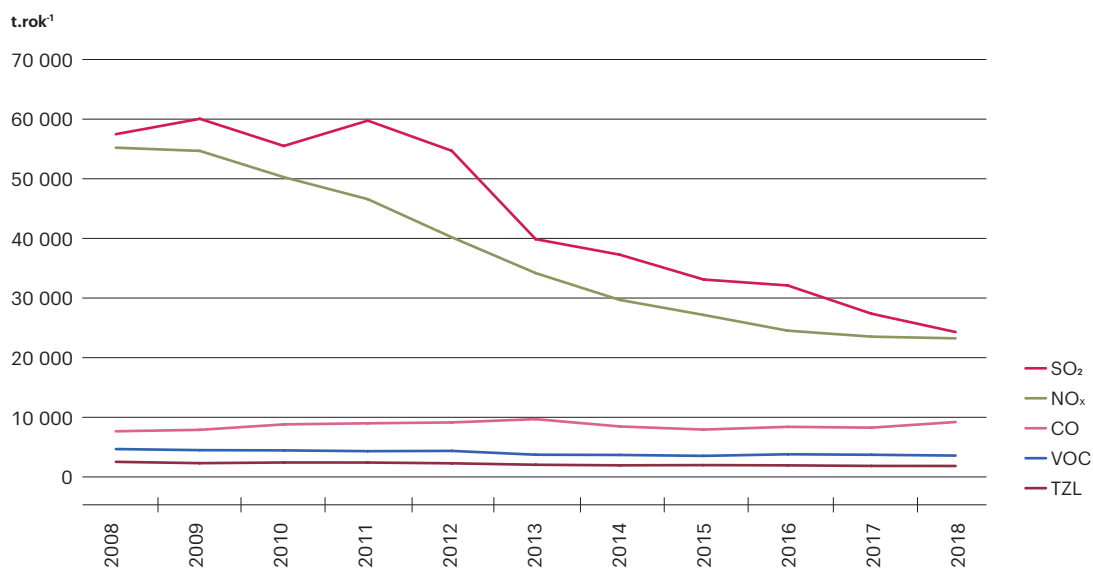
Obr. 7.2.1

Průmyslová zařízení IPPC, 2018

Zdroj dat: MŽP

Graf 7.2.1

Emise z průmyslových zdrojů (REZZO 1 + REZZO 2) [t.rok⁻¹], 2008–2018

Zdroj dat: ČHMÚ

7.3 | Spotřeba elektrické energie

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziprocentní změna

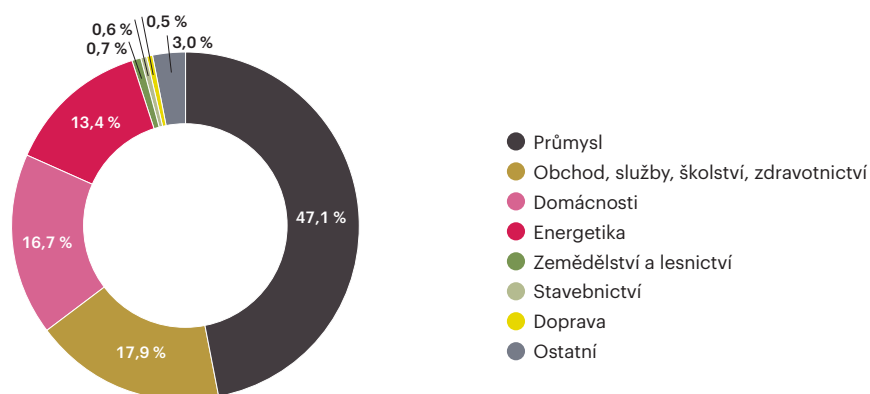
Spotřeba elektrické energie v Ústeckém kraji kolísá a její vývoj kopíruje vývoj národní ekonomiky. V roce 2018 dosáhla 6 134,8 GWh, což je o 25,5 % méně než v roce 2001 a o 1,5 % více než v předchozím roce 2017. V porovnání s ostatními kraji je v tomto kraji třetí nejvyšší spotřeba elektrické energie po kraji Moravskoslezském a Středočeském.

Při srovnání spotřeby v jednotlivých sektorech (Graf 7.3.1) je v Ústeckém kraji největší podíl elektřiny spotřebován v průmyslu (47,1 %, 2 887,2 GWh v roce 2018). V tomto sektoru má významné postavení strojírenství, chemický a sklářský průmysl. Vzhledem k rozsáhlým ložiskům hnědého uhlí je zde také dominantní těžba energetických surovin a energetika. V energetice bylo v roce 2018 spotřebováno celkem 824,7 GWh elektřiny, tedy 13,4 % celkové spotřeby kraje.

Další významnou kategorií z hlediska spotřeby elektřiny je Obchod, služby, školství, zdravotnictví, a to zejména díky rozvíjenému cestovnímu ruchu v horských oblastech kraje. Podíl spotřeby v této kategorii v roce 2018 činil 17,9 % (1 100,3 GWh). Domácnosti v roce 2018 spotřebovaly 16,7 %, tj. 1 025,4 GWh elektřiny.

Graf 7.3.1

Spotřeba elektrické energie [%], 2018

Zdroj dat: ERÚ

7.4 | Vytápění domácností⁷

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

N/A

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Způsob vytápění domácností je v jednotlivých krajích ČR rozdílný. Ovlivňuje ho dostupnost systémů pro vytápění, dostupnost a cena paliv, ale také komfort obsluhy topného zařízení. V krajích s většími aglomeracemi a ve městech v blízkosti průmyslových zařízení, ze kterých je možné využít zbytkové teplo, bývá zpravidla využívána soustava zásobování tepelnou energií (dálkové vytápění), naopak v menších a hůře dostupných obcích je častěji využíváno individuální vytápění jednotlivých domů či bytových jednotek.

V Ústeckém kraji bylo v roce 2017 registrováno 336 462 domácností. Z nich je více než polovina (50,2 %) vytápěna dálkově (Graf 7.4.1), a to díky velkému počtu elektráren v kraji a využívání zbytkového tepla z výroby elektřiny pro zásobování teplem. Oproti ostatním krajům se jedná o výrazný nadprůměr (průměrně je dálkově vytápěno 35,6 % domácností ČR). Druhým nejrozšířenějším způsobem vytápění je zemní plyn (25,0 %), který je oproti průměru ČR (34,8 %) naopak nižší. Podíl vytápění uhlím je v kraji nepatrně vyšší (8,1 % oproti průměru ČR 8,0 %), naopak podíl vytápění dřevem je nižší (4,0 % oproti průměrnému podílu 6,9 %). Tato paliva se často kombinují, velkou roli ve výběru paliva pro domácnosti hraje jeho cena. S cenou paliva však často klesá i jeho kvalita, a tak se stává, že obyvatelé ve snaze ušetřit náklady na vytápění se vrací k palivům ekologicky méně příznivým. Tyto způsoby vytápění se pak velkou měrou projevují na emisích z vytápění. Poměr způsobu hlavního vytápění domácností se s časem mění jen velmi pomalu, ovlivňuje ho zejména výstavba nových domů a bytů.

Ústecký kraj má oproti ostatním krajům vyšší hustotu zalidnění (63 domácností.km⁻² oproti průměrnému počtu 54 domácností.km⁻² v roce 2017), avšak vzhledem k příznivému poměru paliv jsou zde emise z vytápění ve srovnání s průměrem ČR nižší (Graf 7.4.2).

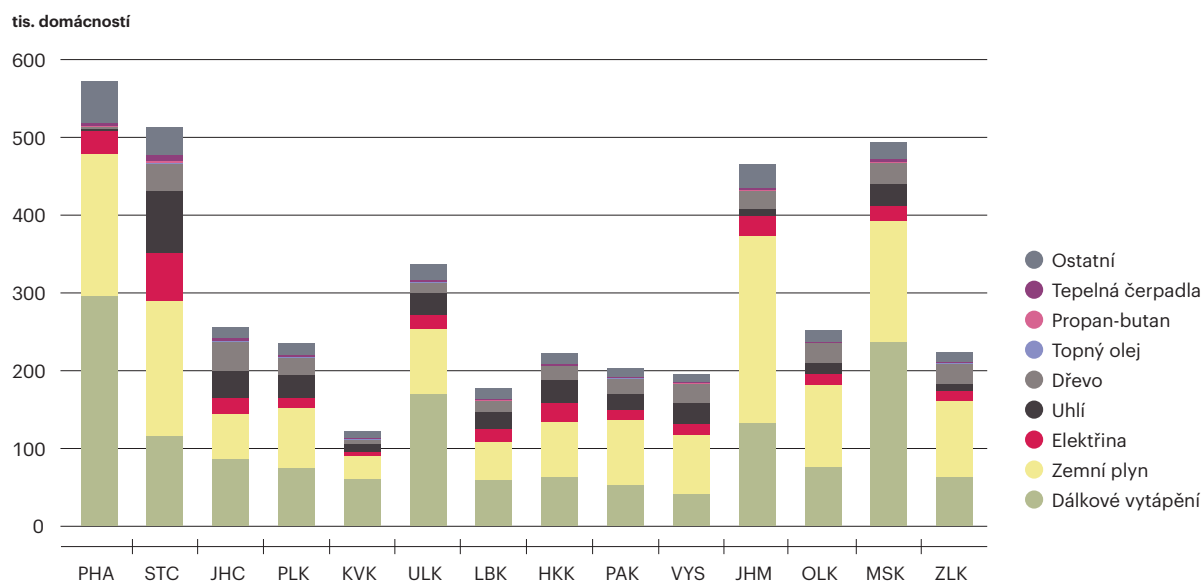
Důležitým faktorem, ovlivňujícím emise z vytápění v jednotlivých letech, je délka a průběh topné sezony⁸. V období, kdy je chladnější topná sezona, narůstají úměrně i emise z vytápění a naopak. V roce 2017 byla topná sezona jen mírně teplejší, počet denostupňů v ČR činil 4 138 denostupňů oproti dlouhodobému průměru 4 160 denostupňů.

⁷ Data pro rok 2018 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

⁸ Topná sezona je charakterizována jednotkou denostupně, která je dána součinem počtu topných dnů a rozdílu průměrné vnitřní a venkovní teploty. Denostupně tedy ukazují, jak chladno či teplo bylo po určitou dobu a jaké množství energie je potřeba k vytápění budov.

Graf 7.4.1

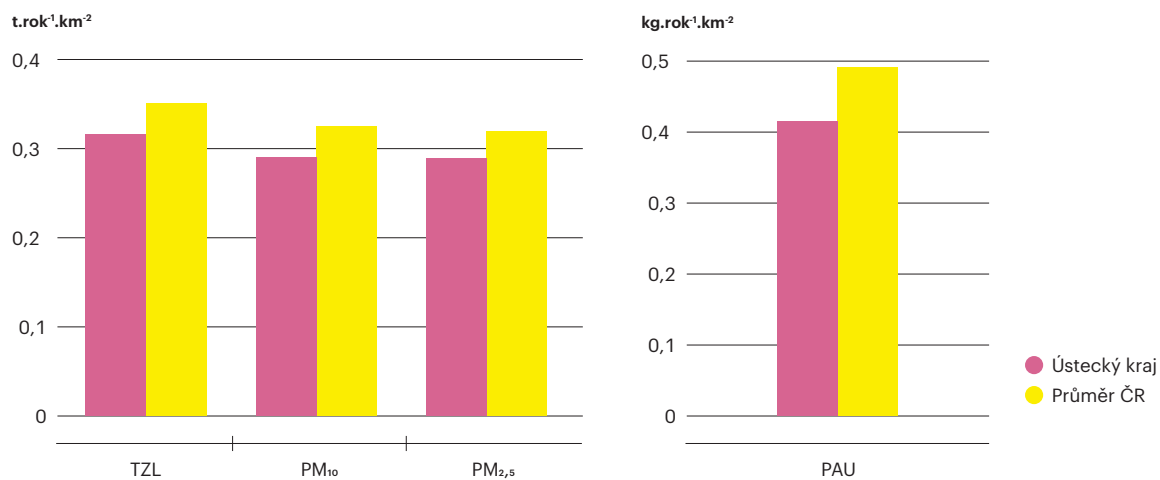
Způsob vytápění domácností v krajích ČR [tis. domácností], 2017

Data pro rok 2018 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Zdroj dat: ČHMÚ

Graf 7.4.2

Měrné emise z vytápění domácností [$\text{t.rok}^{-1}.\text{km}^{-2}$, $\text{kg.rok}^{-1}.\text{km}^{-2}$], 2017

Data pro rok 2018 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Zdroj dat: ČHMÚ

8

Doprava

8.1 | Emise z dopravy

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

S ohledem na průmyslové zaměření Ústeckého kraje je podíl dopravy na celkové emisní bilanci jednotlivých látek v kraji společně s Moravskoslezským krajem nejnižší v ČR, v dopravně zatížených lokalitách však má doprava významný vliv na kvalitu ovzduší. Podíl kraje na celkových emisích jednotlivých látek z dopravy v ČR se v roce 2018 pohyboval mezi 6–8 % (nejvyšší byl u emisí CO), emise NO_x z dopravy na jednotku plochy měl kraj v celostátním kontextu průměrné (0,7 t.km⁻²). V roce 2018 byla zprovozněna přeložka silnice I/62 v úseku Děčín–Vilnsnice, čímž poklesla dopravní zátěž Děčína.

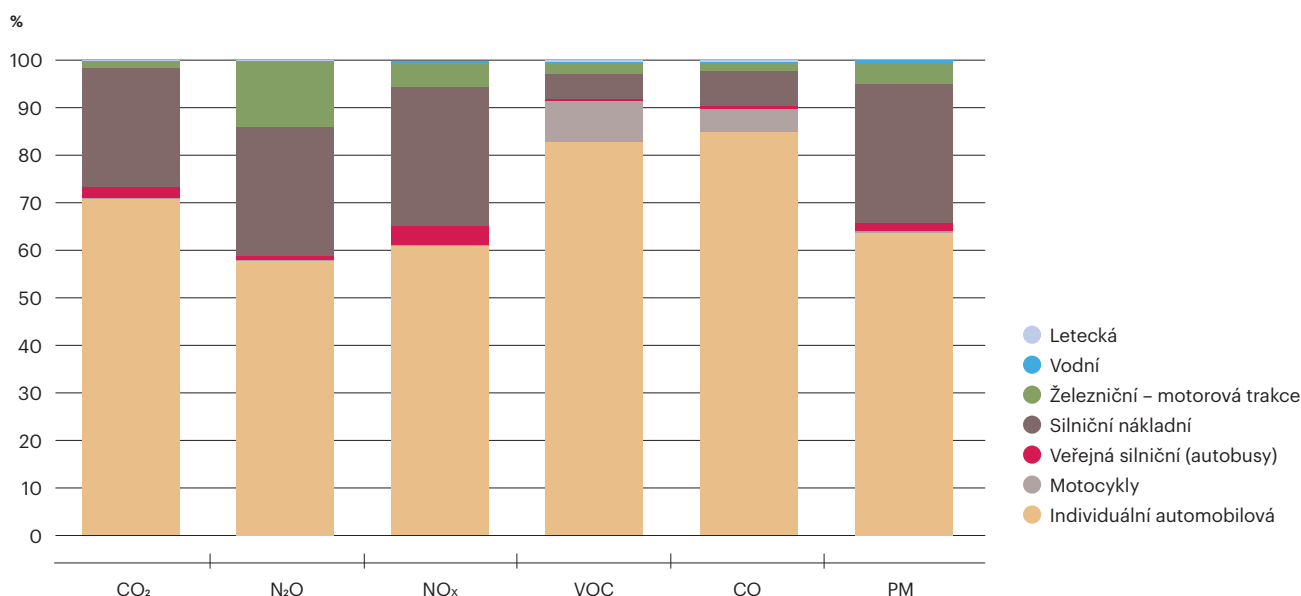
Největším dopravním zdrojem emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů byla v roce 2018 individuální automobilová doprava (Graf 8.1.1) s největšími podíly na emisích CO (84,9 %) a VOC (82,7 %). Nákladní silniční doprava se podílela cca 30 % na emisích PM a NO_x.

Emise znečišťujících látek z dopravy v kraji v období 2000–2018 poklesly (Graf 8.1.2), nejvíce emise CO, a to o 80,7 %. Tento vývoj ovlivnila modernizace vozového parku silničních vozidel vedoucí k poklesu emisní náročnosti dopravy. Pokles emisí NO_x a PM byl však nevýrazný, v úvodu sledovaného období emise těchto látek z dopravy dokonce mírně vzrostly. Vývoj je možné spojovat s růstem nákladní silniční dopravy v kraji a zvyšováním podílu dieselových vozidel ve vozovém parku osobních automobilů. Emise skleníkového plynu CO₂ z dopravy měly během období 2000–2018 kvůli růstu spotřeby paliv fosilního původu rostoucí trend a celkově vzrostly o 63,0 %.

V roce 2018 pokračoval pokles emisí znečišťujících látek, nejvýrazněji v meziročním srovnání poklesly emise CO, a to o 14,8 %. Emise CO₂ z dopravy v kraji naproti tomu meziročně opět vzrostly, a to o 1,3 %.

Graf 8.1.1

Struktura emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy v kraji dle druhů dopravy [%], 2018

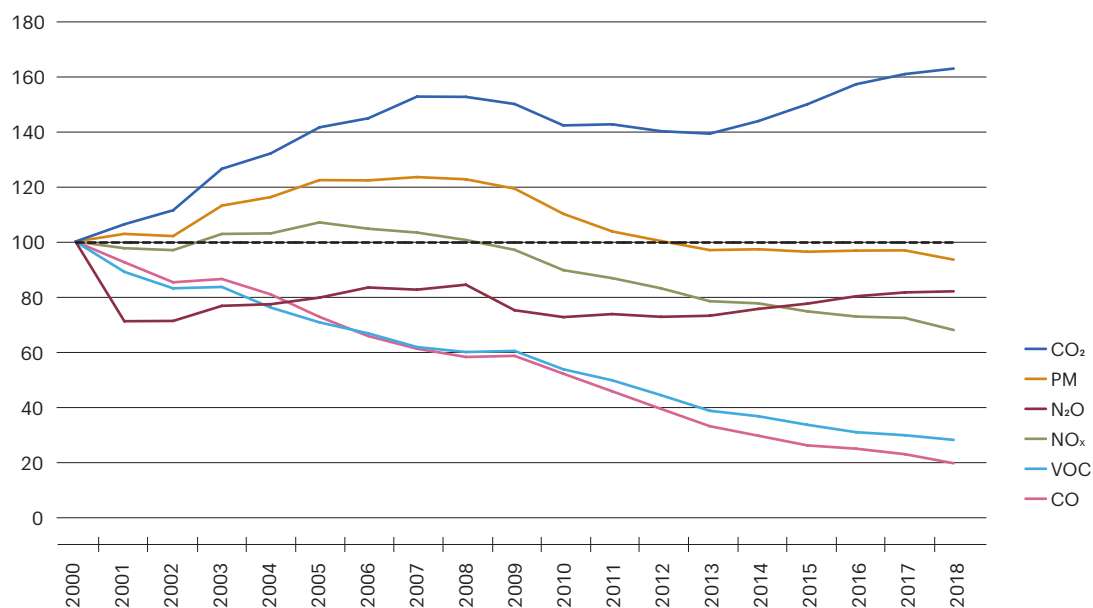

Zdroj dat: CDV, v.v.i.

Graf 8.1.2

Emise znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy v kraji [index, 2000 = 100], 2000–2018

index (2000 = 100)

Zdroj dat: CDV, v.v.i.

8.2 | Hluková zátěž obyvatelstva

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2000

N/A

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

N/A

Celodenní hlukové zátěži nad 55 dB, pocházející převážně ze silniční dopravy, byla v roce 2017⁹ vystavena zhruba třetina území aglomerace¹⁰ Ústí n. L./Teplice, kde žilo 106,1 tis. obyvatel, což představuje 58,8 % obyvatel aglomerace. Hluku ze silniční dopravy přesahujícímu mezní hodnotu¹¹ bylo celodenně exponováno 5,6 tis. obyvatel (Graf 8.2.1), v noci, kdy platí nižší mezní hodnota (60 dB), se jednalo o 8,7 tis. obyv., tj. 4,8 % obyvatel aglomerace. V oblastech s celodenní hlukovou zátěží ze silniční dopravy nad mezní hodnotu se nacházelo 650 staveb na bydlení a 7 školských zařízení. Mezi roky 2012 a 2017 poklesl počet obyvatel aglomerace exponovaných celodenní hlukové zátěží ze silniční dopravy nad mezní hodnotu o 10,1 %.

Celodenní hlukové zátěži ze železniční dopravy nad mezní hodnotu byl v roce 2017 exponován cca 1 tis. obyvatel aglomerace. Aglomerace je rovněž lokálně zatížena hlukem z průmyslu, hodnotám hluku nad mezní hodnotu 50 dB (indikátor L_{dvn}) bylo exponováno cca 800 obyvatel a 123 obytných staveb.

Mimo aglomeraci bylo hlukové zátěži nad 55 dB z hlavních silnic¹² v roce 2017 celodenně vystaveno 50,5 tis. osob (7,9 % obyvatel kraje bez aglomerace), z toho hluku nad mezní hodnotu bylo exponováno 4,7 tis. obyvatel, v nočních hodinách pak 5,9 tis. obyvatel (Obr. 8.2.1). V roce 2018 byl v kraji zprovozněn nový úsek dálnice D7 Postoloprty – MÚK Bítovské v délce 3,8 km. Součástí novostavby byla výstavba protihlukových stěn, jejichž celková délka na silniční infrastrukturu v kraji v roce 2018 dosáhla 36,3 km.

Kvůli poloze kraje na hlavním železničním koridoru měl kraj výraznější hlukovou zátěž ze železniční dopravy mimo aglomeraci, které bylo vystaveno, pokud jde o celodenní hlukovou zátěž nad mezní hodnotu, celkově 4,0 tis. obyvatel kraje. Zatímco u hluku ze silniční dopravy expozice obyvatel nad mezní hodnotu mezi roky 2012 a 2017 poklesla (o 35,7 % pro indikátor L_{dvn}), v případě železniční dopravy došlo k nárůstu (o 76,5 %). Tento vývoj však může být ovlivněn zpřesněním metodiky mapování.

⁹ Data byla pořízena v rámci 3. kola strategického hlukového mapování (SHM), které se provádí dle požadavků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí. Hlukové mapování se provádí každých 5 let, 3. kolo SHM popisuje situaci v roce 2017.

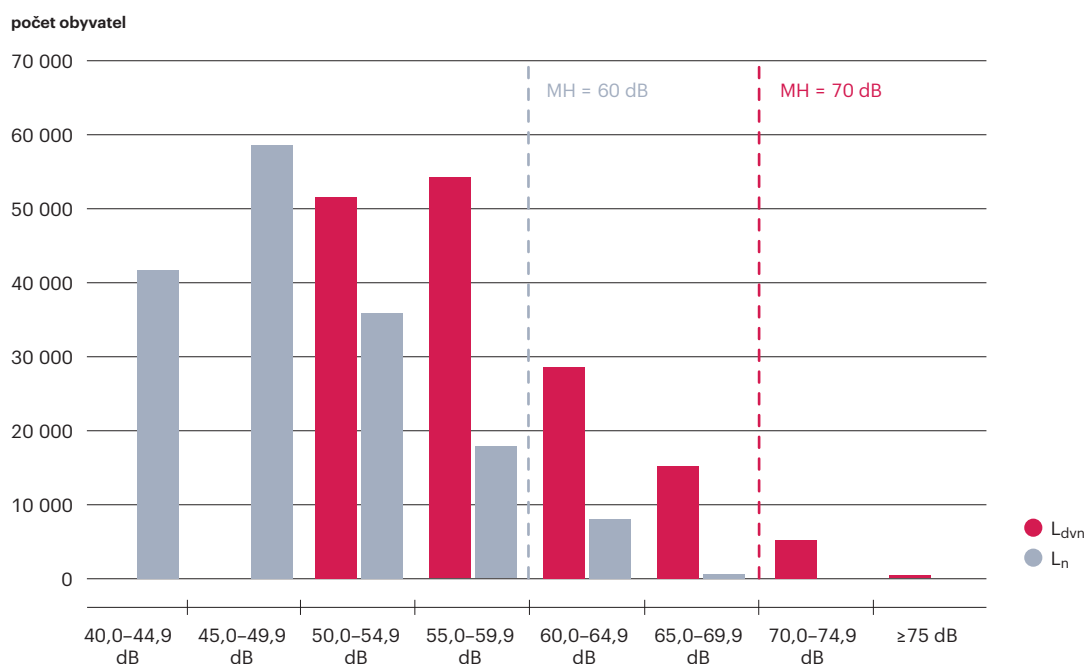
¹⁰ Aglomerace jsou definovány vyhláškou č. 561/2006 Sb., o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku.

¹¹ Mezní hodnoty hlukových indikátorů jsou stanoveny vyhláškou č. 523/2006 Sb., o hlukovém mapování pro indikátory celodenní (24hodinové) hlukové zátěže L_{dvn} a noční hlukové zátěže L_n (22–06 hod.). Mezní hodnota indikátoru L_{dvn} pro silniční a železniční dopravu je 70 dB, pro indikátor L_n je mezní hodnota 60 dB pro silniční a 65 dB pro železniční dopravu.

¹² Silnice s intenzitou dopravy vyšší než 3 mil. vozidel za rok.

Graf 8.2.1

Počet obyvatel vystavených jednotlivým kategoriím hlukové zátěže ze silniční dopravy v aglomeraci Ústí n. L./Teplice a počet obyvatel vystavených hlukové zátěži nad mezní hodnotu, indikátory L_{dvn} a L_n [počet obyvatel], 2017

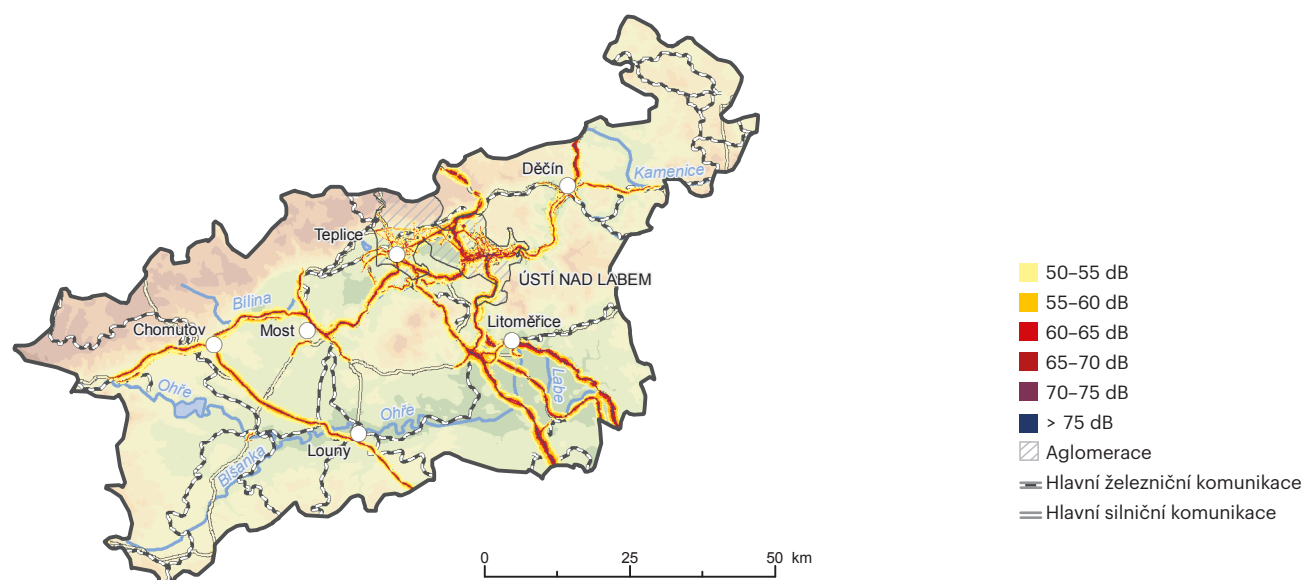

Data pro rok 2018 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Zdroj dat: NRL pro komunální hluk

Obr. 8.2.1

Hluková mapa Ústeckého kraje, všechny sledované kategorie zdrojů hluku, indikátor L_{dvn} , 2017

Data pro rok 2018 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Mimo aglomerace jsou data k dispozici jen pro silnice s intenzitou dopravy vyšší než 3 mil. vozidel za rok. Hluk z průmyslu je sledován jen v aglomeracích.

Zdroj dat: NRL pro komunální hluk

Odpady

9.1 | Produkce odpadů

Souhrnné hodnocení

Změna od roku 2009

Změna od roku 2010

Poslední meziroční změna

Celková produkce odpadů na obyvatele¹³ v Ústeckém kraji mezi lety 2009 a 2018 kolísala, výsledně však klesla o 6,6 % na 3 569,8 kg.obyv.⁻¹, a to i přes meziroční 2017–2018 nárůst o 1,9 % (Graf 9.1.1). Výkyvy v produkci odpadů jsou úzce spjaty s aktuálním stavem průmyslu, zejména se stavební činností a sanací starých ekologických zátěží. Celková produkce ostatních odpadů na obyvatele se od roku 2009 zvýšila o 1,7 % na 3 418,6 kg.obyv.⁻¹ z důvodu vzrůstu produkce stavebních a demoličních odpadů. Vysoká produkce v roce 2014 byla zapříčiněna hlavně stavbou rychlostní silnice R6. V roce 2016 byl nárůst produkce způsoben zejména stavbou úseku dálnice D8 Lovosice–Řehlovice.

Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele mezi lety 2009–2018 klesla o 67,3 % na 151,2 kg.obyv.⁻¹. Meziroční pohyb v produkci nebezpečných odpadů je spojen především s nárazově probíhajícími sanacemi starých ekologických zátěží, případně s investiční činností doprovázenou demolicemi starých průmyslových areálů. Na vývoji produkce nebezpečných odpadů se významně podílelo 44,0% snížení v roce 2013, které je možné dát do souvislosti především s postupným dokončováním odstraňování starých ekologických zátěží a stavebních zakázek spojených s demoliční činností (došlo hlavně k úbytku množství vytěžené a kontaminované zeminy, kamení a stavebních směsí). Konkrétně se jednalo o dokončení sanace v bývalé výrobě fenolů v Litvínově (areál Chempark Záluží) a ukončení demoličních prací při modernizaci elektráren Tušimice a Prunéřov. Nárůst v roce 2016 byl způsoben sanací a rekonstrukcí železničních tratí. Podíl celkové produkce nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů na obyvatele tak mezi lety 2009–2018 poklesl z 12,1 % na 4,2 %. Na produkci nebezpečných odpadů se kromě stavebních firem značnou měrou podílel i chemický průmysl a společnosti zabývající se stabilizací a biodegradací odpadů.

Celková produkce komunálních odpadů¹⁴ na obyvatele se od roku 2009 snížila o 8,1 % na 523,2 kg.obyv.⁻¹ v roce 2018 (Graf 9.1.2). Nárůst produkce komunálních odpadů v posledních letech souvisí především se zvýšením produkce biologicky rozložitelného odpadu v důsledku zavedení jeho separace, a tím i evidence produkce. Celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele mezi lety 2009–2018 poklesla o 15,9 % na hodnotu 276,5 kg.obyv.⁻¹ a její podíl na celkové produkci komunálních odpadů na obyvatele se ve sledovaném období snížil z 57,8 % na 52,8 %.

¹³ Součet celkové produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele.

¹⁴ Produkce komunálních odpadů od občanů včetně produkce komunálních odpadů vznikajících při nevýrobní činnosti právnických osob a fyzických osob oprávněných k podnikání na území obce ([https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Matematicke_vyjadreni_rok_2018-20190909.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Matematicke_vyjadreni_rok_2018-20190909.pdf)).

Graf 9.1.1

Celková produkce odpadů na obyvatele, celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele [kg.obyv.⁻¹], 2009–2018

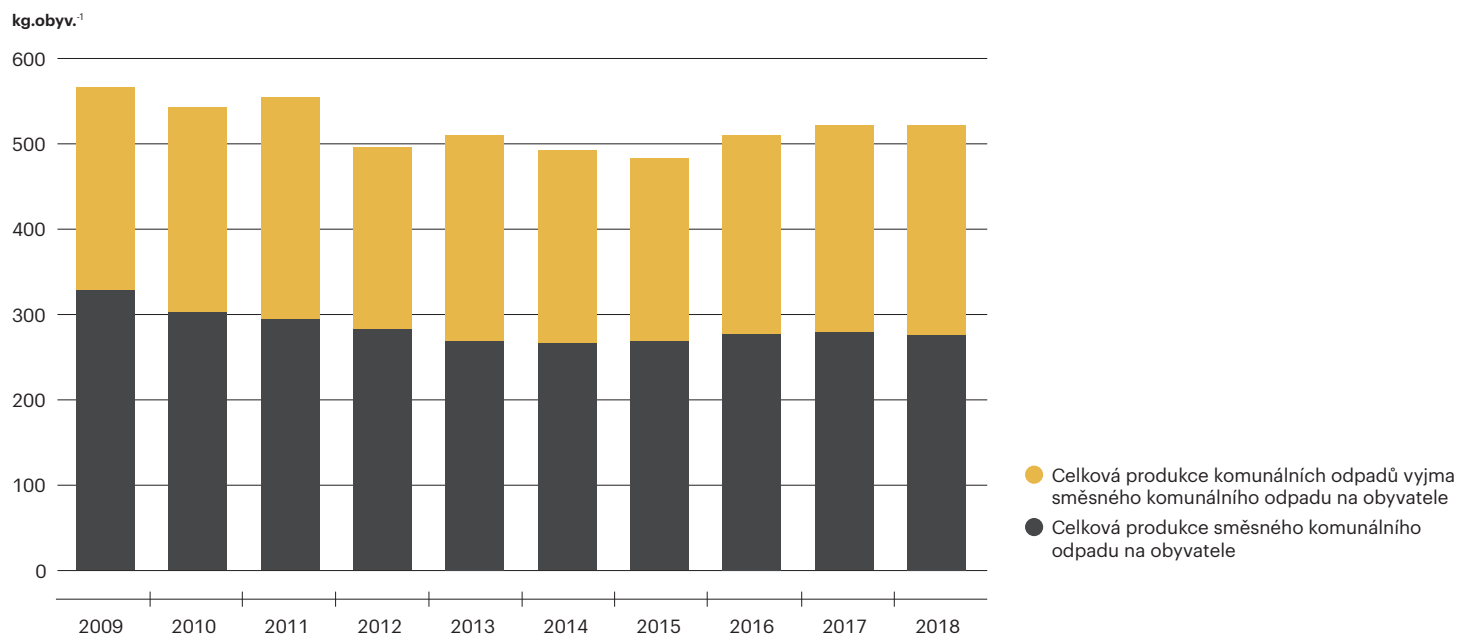

ČSÚ je zdrojem dat o počtu obyvatel ČR (střední stav).

Zdroj dat: CENIA, ČSÚ

Graf 9.1.2

Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, celková produkce smíšeného komunálního odpadu na obyvatele [kg.obyv.⁻¹], 2009–2018

ČSÚ je zdrojem dat o počtu obyvatel ČR (střední stav).

Zdroj dat: CENIA, ČSÚ

Další informace k aktivitám a problémům řešeným v rámci kraje v oblasti životního prostředí

Projektová činnost kraje v oblasti životního prostředí v roce 2018

Název projektu	Cíle projektu
OdCom – Objektivizace stížností na zápach v Erzgebirgskreis a v Ústeckém kraji – příspěvek k analýze příčin a zjišťování zdravotních následků	Předmětem projektu je objektivizovat stížnosti obyvatel v česko-saském pohraničí na zápach, jeho lokalizace a posouzení působení zápachu a dalších škodlivin v ovzduší na zdraví obyvatelstva v Sasku i v Čechách. Projekt je financován z Programu SN-CZ na podporu přeshraniční spolupráce mezi ČR a Svobodným státem Sasko 2014–2020.
SEZ – silážní žlaby Hrobce-Rohatce	Předmětem projektu je likvidace staré ekologické zátěže evidované v databázi SEKM č. 4815002. Lokalita se nachází v jihozápadní části obce Hrobce-Rohatce, okres Litoměřice. Jedná se o dva silážní žlaby o rozměrech 40 x 8 m. Projekt je financován z programu Národní program Životní prostředí.
MOOREVITAL 2018 – pokračování ochrany rašelinišť v Krušných horách	Projekt navazuje na předcházející projekty revitalizace rašelinišť mezi Horou sv. Šebestiána a Satzung. Na české straně budou na území cca 10 ha revitalizovány plochy rašeliniště „Zlatý důl“ zaměřené především na podporu biotopu tetřívka obecného (<i>Tetrao tetrix</i>), ale i celého ekosystému a jeho funkcí včetně zlepšení retence vody v krajině, podpory malého vodního cyklu a vazby CO ₂ . Projekt je financován z Programu SN-CZ na podporu přeshraniční spolupráce mezi ČR a Svobodným státem Sasko 2014–2020.
TetraoVit – Revitalizace rašelinišť a management biotopu tetřívka obecného ve východním Krušnohoří	Cílem projektu je vytvoření podkladů pro zajištění lepšího stavu biotopu tetřívka obecného na území dvou ptačích oblastí (určených na jeho ochranu) v lokalitě západně od Cínovce. Projekt zahrnuje dvě hlavní části: opatření směřovaná k obnově vodního režimu území a lesopěstební opatření. Projekt je financován z Programu SN-CZ na podporu přeshraniční spolupráce mezi ČR a Svobodným státem Sasko 2014–2020.
Likvidace nepotřebného hydrogeologického vrtu v PR Pístecký les	Předmětem projektu je likvidace starého, trvale nepotřebného hydrologického vrtu v blízkosti přírodní rezervace Pístecký les. Zhavarovaný vrt nepřímo ohrožuje biotopy chráněných druhů v přírodní rezervaci, která spadá do správy Ústeckého kraje. Projekt byl financován z programu Národní program Životní prostředí a v roce 2018 administrativně i realizačně ukončen.
Účast při plánování v oblasti vod	Průběžná spolupráce v rámci tvorby Plánů dílčích povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry, Ohře, Dolního Labe a ostatních přítoků Labe, Dolní Vltavy a Berounky, a Národního plánu Labe a Odry.

Vyhlášené dotační tituly kraje v roce 2018

Název dotačního titulu	Cíle dotace
Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji na období let 2014 až 2020 – Podpora včelařů na území Ústeckého kraje	Zastavení dlouhodobě nepříznivého vývoje, oživení zájmového včelaření podporou jak nových zájemců o včelaření, tak i těch, kteří již včelaři, s cílem rovnoměrného zavčelení a ozdravení chovů v jednotlivých katastrech Ústeckého kraje.
Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji na období let 2014 až 2020 – Obnova krajiny a biodiverzity na území Ústeckého kraje	Zvýšení biodiverzity a protierozní ochrany zemědělské půdy na území Ústeckého kraje prostřednictvím opatření realizovaných mimo zastavěná území a zastavitelné plochy obcí.
Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji na období let 2014 až 2020 – Rozvoj ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) na území Ústeckého kraje	Poskytování dotace v souladu s aktualizovanou Konceptí environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji: podpora získávání prostředků z vnějších zdrojů na projekty rozvoje EVVO; rozvoj EVVO ve školách a školských zařízeních; rozvoj EVVO v mimoškolní oblasti; podpora projektů EVVO; podpora lesní pedagogiky.
Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji na období let 2014 až 2020 – Podpora záchranných stanic na území Ústeckého kraje	Zajištění péče o zraněné volně žijící druhy živočichů chráněné dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů na území Ústeckého kraje v působnosti záchranné stanice.
Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji na období let 2014 až 2020 – Rybářství a rybníkářství na území Ústeckého kraje	Obnova výskytu původních druhů ryb, oživení zájmu o rybaření (noví členové), ozdravení chovů ve vodních tocích a nádržích Ústeckého kraje. Pořízení vybavení, násad původních druhů ryb, vybavení líhní.
Program podpory rozvoje zemědělství a venkovských oblastí Ústeckého kraje na období let 2014 až 2020	1) Investiční podpora do zemědělských hospodářství související se zemědělskou prvovýrobou. 2) Podpora investic souvisejících se zpracováním zemědělských produktů a jejich uváděním na trh. 3) Neinvestiční podpora předávání znalostí, informačních akcí a poradenských služeb.
Program pro poskytování příspěvků na hospodaření v lesích Ústeckého kraje na období 2014 až 2020	Poskytování příspěvku na obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů a příspěvku na ekologické a k přírodě šetrné technologie v souladu se schválenou podporou č. SA. 36748 (2013/N).
Fond vodního hospodářství Ústeckého kraje	Poskytování dotací na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Ústeckého kraje dle § 88 odst. 15 vodního zákona.
Program pro podporu odpadového hospodářství obcí v Ústeckém kraji na období 2017–2025	Snižování měrné produkce směsného komunálního odpadu zvýšením účinnosti odděleného sběru a míry využití materiálově využitelných složek komunálního odpadu, míry využití biologicky rozložitelných odpadů, a snižování měrné produkce směsného komunálního odpadu zavedením motivačních prvků do systémů jeho svozu v obcích za účelem splnění závazných cílů Plánu odpadového hospodářství Ústeckého kraje pro období 2016–2025.
Dotační program na výměnu zastaralých zdrojů tepla na pevná paliva (kotlíková dotace), 3. výzva	Účelem dotace je výměna stávajících ručně plněných kotlů na pevná paliva za nové nízkoemisní tepelné zdroje v rodinných domech určených k bydlení v Ústeckém kraji.

Další environmentální aktivity kraje a EVVO v roce 2018

Aktivity EVVO

Obecně byly aktivity EVVO zaměřeny zejména na zvyšování povědomí o problematice ekologické výchovy prostřednictvím ekologických center a výukových programů. V rámci podpory prostřednictvím dotačního titulu bylo v roce 2018 podpořeno 36 projektů s finančním rozpočtem přes 2 mil. Kč. Mezi další aktivity EVVO lze zařadit:

- Konference EVVO Ústeckého kraje 2018 – podzim 2018
- 7. krajská konference koordinátorů EVVO Ústeckého kraje – jaro 2018
- 2 setkání ekologických center v Ústeckém kraji – jaro 2018
- setkání zástupců krajských úřadů s gesci EVVO a MŽP na Klínech – jaro 2018
- osvětová činnost v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Ústeckém kraji
- vyhlášení dalšího ročníku Škola udržitelného rozvoje
- správa webových stránek – Ekovýchova v Ústeckém kraji
- podpora Specializačního studia koordinátorů EVVO v Ústeckém kraji – prostřednictvím Klubu ekologické výchovy
- výukový materiál pro školy
- 13. ročník soutěže „Skleněná popelnice“ – třídění odpadů obcí a měst – EKO-KOM, a.s.
- zpracována databáze koordinátorů EVVO na ZŠ Ústeckého kraje

Další aktivity

Osvětové aktivity pro občany v oblasti ekologických forem vytápění – semináře, konference.

Snížení koncentrací znečišťujících látek v ovzduší z dopravy, lokálních topenišť a stacionárních zdrojů – osvětové akce.

Vyhlášení dvou maloplošných zvláště chráněných území a rozšíření jednoho stávajícího maloplošného zvláště chráněného území – za finanční podpory OPŽP.

Podpora využívání místních zemědělských a potravinářských produktů – Regionální potravina, Potravina Přemysla Oráče, farmářské trhy.

Podpora vybraných činností v lesnictví souvisejících s ochranou biodiverzity, obnovou přirozených biotopů, komplexní údržbou lesa a obnovou lesních cest.

Podpora uživatelů pozemků, honiteb a rybářských revírů při činnostech přispívajících k ochraně biodiverzity a ekologické stability krajiny.

Aktivity neziskového sektoru s environmentální tematikou v roce 2018

Na území Ústeckého kraje působí ekologická centra, která organizují výukové programy, soutěže s ekologickou tematikou nebo semináře.

V databázi neziskových organizací v Ústeckém kraji je evidováno cca 30 organizací s environmentální tematikou, např.: EC Meluzína (Děčín), Ekologické centrum Most pro Krušnohoří (Most), České Švýcarsko o.p.s. (Krásná Lípa), 4. ZO ČSOP Tilia (Krásná Lípa), CEV VIANA (Litvínov), Vzdělávací a rekreační centrum Lesná, o.p.s., Středisko ekologické výchovy SEVER Lito-měřice, Ekocentrum při Podkrušnohorském zooparku Chomutov, ZO ČSOP Klíny, Klub ekologické výchovy – krajská skupina Most. Mezi další organizace patří např. Zoologická zahrada Děčín, Zoologická zahrada Ústí nad Labem, Správa CHKO Labské Pískovce, Správa Národního parku České Švýcarsko, Správa CHKO České středohoří, Minifarma Dlouhá Louka.

Aktivita	Garant aktivity
Obnova extenzivních ovocných sadů, výsadba starých odrůd ovocných stromů	EC Meluzína
Výukové programy pro MŠ, ZŠ a SŠ	Ekologické centrum Most pro Krušnohoří
Vzdělávací akce a kurzy pro odbornou i širokou veřejnost	České Švýcarsko o.p.s.
EVVO, provoz 3 ekocenter v Ústeckém kraji	4. ZO ČSOP Tilia
Koordinace EVVO při Schole Humanitas, garance programu GLOBE	CEV VIANA

Prioritní environmentální problémy kraje

> Lokální vytápění

Negativní vliv lokálního vytápění domácností na kvalitu ovzduší v kraji je zmírňován pomocí tzv. „kotlíkových dotací“. V roce 2018 byla vyhlášena další výzva v rámci dotačního programu na výměnu zastaralých zdrojů tepla na pevná paliva.

> Doprava

Realizace páteřní sítě kapacitních komunikací pro automobilovou dopravu je pro kraj zcela zásadní. Úseky komunikace I/13 jsou ve stadiu schvalování jednotlivých variant a v různém stupni projektové přípravy.

> Stížnosti na pach v přeshraniční oblasti

Z důvodu častých stížností obyvatel v česko-saském pohraničí na zápach, byl v roce 2016 zahájen projekt OdCom. V průběhu let, kdy má být projekt realizován, by mělo dojít k lokalizaci zápachu a posouzení působení zápachu a dalších škodlivin v ovzduší na zdraví obyvatelstva v Sasku i v Čechách.

> Kalamitní stav Krušných hor

Přetrvávající problém, který je řešen postupnou obnovou původních porostů Krušných hor.

Zdroj dat: KÚ Ústeckého kraje

Seznam zkratek

AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
BSK₅ biochemická spotřeba kyslíku pětidenční
CDV, v.v.i. Centrum dopravního výzkumu, veřejná výzkumná instituce
CENIA CENIA, česká informační agentura životního prostředí
CEV centrum ekologické výchovy
CO oxid uhelnatý
CO₂ oxid uhličitý
ČGS Česká geologická služba
ČHMÚ Český hydrometeorologický ústav
ČOV čistírna odpadních vod
ČSN Česká technická norma
ČSOP Český svaz ochránců přírody
ČSÚ Český statistický úřad
ČÚZK Český úřad zeměměřický a katastrální
EC ekologické centrum
EEA Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency)
ERÚ Energetický regulační úřad
EU Evropská unie
EVVO environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
CHKO chráněná krajinná oblast
CHSK_{Cr} chemická spotřeba kyslíku dichromanem draselným
IPPC integrovaná prevence a omezování znečištění (Integrated Pollution Prevention and Control)
IRZ integrovaný registr znečišťování
KÚ krajský úřad
LCD displej z tekutých krystalů (Liquid Crystal Display)
LPIS veřejný registr půdy (Land Parcel Identification System)
MH mezní hodnota
MZe Ministerstvo zemědělství
MŽP Ministerstvo životního prostředí
N₂O oxid dusný
NH₃ amoniak
NO_x oxidy dusíku
NP národní park
NRL Národní referenční laboratoř pro komunální hluk
o.p.s. obecně prospěšná společnost
OPŽP Operační program Životní prostředí
PAU polycyklické aromatické uhlovodíky
PM suspendované částice
PM₁₀ suspendované částice maximální velikostní frakce 10 µm
PR přírodní rezervace
Program SN-CZ Program spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko
REZZO registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
s.p. státní podnik
s.r.o. společnost s ručením omezeným
SEKM Systém evidence kontaminovaných míst
SEZ stará ekologická zátěž
SHM strategické hlukové mapování
SO₂ oxid siřičitý
SZÚ Státní zdravotní ústav
TZL tuhé znečišťující látky

ÚHÚL Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

VN vodní nádrž

VOC volatilní (těkavé) organické látky

VÚKOZ, v.v.i. Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, veřejná výzkumná instituce

VÚV T.G.M., v.v.i. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce

ZO základní organizace

ČR Česká republika

HKK Královéhradecký kraj

JHC Jihočeský kraj

JHM Jihomoravský kraj

KVK Karlovarský kraj

LBK Liberecký kraj

MSK Moravskoslezský kraj

OLK Olomoucký kraj

PAK Pardubický kraj

PHA Hlavní město Praha

PLK Plzeňský kraj

STC Středočeský kraj

ULK Ústecký kraj

VYS Kraj Vysočina

ZLK Zlínský kraj

